

ΙΕΡΑ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΔΡΑΜΑΣ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

2016

Ἀφιερωμένον
εἰς τὴν ἱεράν μνήμην
τῶν ἀμώμων θυμάτων
τῆς Β' Βουλγαρικῆς
κατοχῆς
εἰς τὴν Ἀνατολικὴν
Μακεδονίαν
(1916-1918)

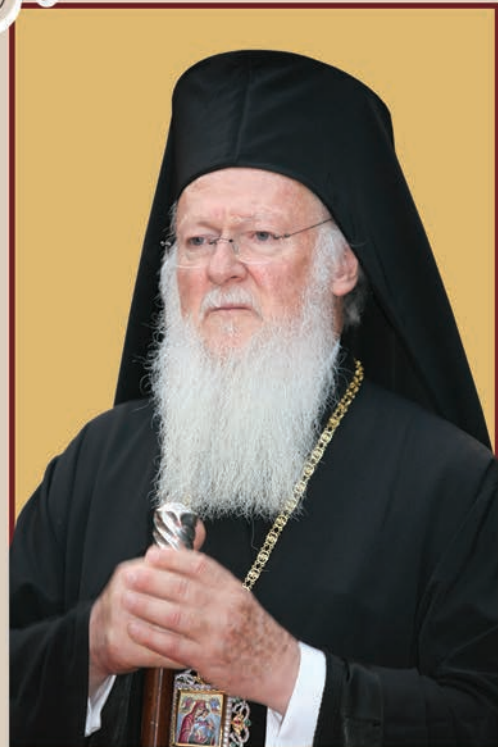
ΕΤΟΣ 10ον

Τί ἐστὶ Πατριάρχης

«Ὁ Πατριάρχης ἐστὶν
εἰκὼν ζωσα Χριστοῦ καὶ ἔμψυχος,
δι' ἔργων καὶ λόγων
χαρακτηρίζουσα τὴν ἀλήθειαν.

Τέλος αὐτῷ
ἡ τῶν καταπεπιστευμένων
ψυχῶν σωτηρία
καὶ τὸ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας
καὶ τῆς ἐκδικήσεως τῶν δογμάτων
λαλεῖν ἐνώπιον βασιλέως
καὶ οὐκ αἰσχύνεσθαι».

«Ἐπαναγωγή»
(Νομικὸν Βιβλίον Βασιλείου Μακεδόνο
καὶ Λέοντος Σοφοῦ)

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης
κ.κ. Βαρθολομαῖος

Εἰς τὸν ἱερὸν κλῆρον
καὶ τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανοὺς
τῆς καθ' ἡμᾶς
Ἱερᾶς Μητροπόλεως ΔΡΑΜΑΣ
εὐχόμεθα τὸ Νέον Ἔτος

2016

ἀπὸ Θεοῦ εὐλογημένον καὶ εἰρηνικόν.

✠ Δράμας Παῦλος

✠ Ὁ Δράμας Παῦλος

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δράμας
κ.κ. Παῦλος

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ἡ Ἀνατολική Μακεδονία ὑπέστη τὰ πάνδεινα κατὰ τὴν ἀπαισίου μνήμης Β' Βουλγαρικὴν κατοχὴν, ἐπισυμβᾶσαν κατὰ τὰ ἔτη 1916-1918. Ἡ ὁδυνῆρά αὕτη περίοδος, πλήρης αἱμάτων, δηώσεων, λιμοκτονιῶν καὶ ὁμηριῶν, δυστυχῶς πολὺ ὀλίγον εἶναι γνωστὴ εἰς τοὺς Ἕλληνας, τοὺς Ἀνατολικομακεδόνες καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς νέους.

Οὔτε μία ἐκδήλωσις ὑπὸ τῆς πολιτείας, οὐδέ ἓν μνημόσυνον ἐπιτελεῖται διὰ τὰς χιλιάδας τῶν θυμάτων, οὔτε μία ἀφιερωματικὴ στήλη ἢ μνημεῖον ἐστήθη εἰς τὰς πρωτευούσας πόλεις τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, διὰ νὰ ὑπενθυμίζει τὴν θυσίαν τῶν πατέρων μας.

Ἡ σκληρά, ὁδυνῆρά καὶ ἀπάνθρωπος αὕτη περίοδος χαρακτηρίζεται:

α) Ἀπὸ τὴν ἀνεπανόρθωτον πολιτιστικὴν καταστροφὴν πού ὑπέστη ἡ περιοχὴ διὰ τῆς καταληστεύσεως τῶν ἀμυθίτου πνευματικῆς καὶ ὕλικῆς ἀξίας θησαυρῶν τῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ Ναῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν Ἱερῶν Πατριαρχικῶν καὶ Σταυροπηγιακῶν Μονῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Εἰκοσιφοινίσσης καὶ τοῦ Τιμίου Προδρόμου Σερρών. Τὰ πλεῖστα τῶν ἱερωτάτων τούτων κειμηλίων τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους παραμένουν εἰσέτι εἰς τὰς προθήκας καὶ ἀποθήκας μουσεῶν καὶ ἰδρυμάτων ἐν Σόφειᾳ τῆς Βουλγαρίας καὶ

ἀλλαχοῦ ὑπὸ τὴν προκλητικὴν ἀδιαφορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους διαχρονικῶς.

β) Ἀπὸ τὰς χιλιάδας τῶν θανάτων συνεπείᾳ τῆς προ-σχεδιασμένης λιμοκτονίας τῶν κατοίκων καὶ τῆς ἐκτοπίσεως χιλιάδων ἐν Βουλγαρίᾳ, ὅπου οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν λόγῳ τῆς ἀπανθρώπου μεταχειρίσεώς των εἰς στρατόπεδα συγκεντρώσεως καὶ τῆς ἐργασίας εἰς καταναγκαστικά ἔργα «ἐξεμέτρησαν τό ζῆν». Μόνον τοπικὰ μοιρολόγια διασώζουν τό δράμα των.

γ) Τὸν ἐκτοπισμὸν συνόλου σχεδὸν τοῦ ἱεροῦ κλήρου εἰς τὰ ἀνωτέρω στρατόπεδα, ἐπειδὴ παρέμειναν πιστοὶ εἰς τὴν κανονικὴν Ἐκκλησίαν τό Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἐθνικότητά των. Αἰωνία καὶ ἀγήρως ἡ μνήμη αὐτῶν.

Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἱερά Μητρόπολις Δράμας ἐπιθυμοῦσα νὰ γνωσθῇ καὶ τιμηθῇ κατὰ τὴν διετίαν ταύτην ἡ θυσία τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, ἀφιερῶι τό ἐγκόλπιον ἡμερολόγιον τοῦ σωτηρίου ἔτους 2016 εἰς τὴν ἱεράν μνήμην τῶν θυμάτων τῆς Β' Βουλγαρικῆς κατοχῆς, εἰς τὰ ἄμωμα θύματα τῆς μαρτυρικωτάτης ἐπαρχίας Δράμας καὶ ὁλοκλήρου τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Δ Δράμας

† Ο ΔΡΑΜΑΣ Π Α Υ Λ Ο Σ

*Βούλγαροι αξιωματικοί
στην περιοχή της Αγίας Βαρόβας (1918)*

Η Β΄ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ **ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ**

1916-1918

Ήταν ακόμα νωπές και επώδυνες για τόν Έλληνισμό της Ανατολικής Μακεδονίας οι μνήμες της Α΄ Βουλγαρικής κατοχής (από τόν Οκτώβριο του 1912 μέχρι τόν Ιούνιο του 1913), όταν ξέσπασε ό Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος μεταξύ τών Κεντρικών Αυτοκρατοριών (Γερμανίας, Αυστρίας, Τουρκίας...) και της Αντάντ (Αγγλίας, Γαλλίας, Ιταλίας...) τόν Αύγουστο του 1914. Στη διάρκεια του έμελλε νά ζήσουν οι Έλληνες τή

φρίκη της Β΄ Βουλγαρικής κατοχής, μιά αληθινή «κόλαση», όπως τή χαρακτήρισαν. Γιατί δέν έπρόκειτο άπλά για κατοχή, αλλά για γενοκτονία μεθοδευμένη και στοχευμένη καλά. Μέ θύματα πάνω από 45.000 Έλληνες, πού βρήκαν μαρτυρικό θάνατο μέ ξυλοδαρμούς, εκτελέσεις, πείνα, βιασμούς, καταναγκαστικά έργα, έκτοπίσεις. Στόχος της ήταν ή εξαφάνιση του Έλληνικού στοιχείου από τήν Ανατολική Μακεδονία.

Η Β΄ Βουλγαρική κατοχή ήταν καρπός τών επεκτατικών βλέψεων της Βουλγαρίας, ή όποία εποφθαλμιούσε πάντοτε τή Μακεδονία, και ιδιαίτερα τό λιμάνι της Καβάλας. Κάθε φορά πού καταλάμβανε τήν Ανατολική Μακεδονία, προσπαθούσε νά αλλοιώσει τήν πληθυσμιακή σύνθεσή της, μέ μεθόδους πού είχαν χαρακτηριστικά γενοκτονίας (όμαδικές καταδίκες σέ θάνατο από άσιτία όλόκληρων πόλεων και οικισμών ή άπαγωγές μικρών παιδιών και κράτησή τους στη Βουλγαρία μετά από τή λήξη του πολέμου).

Η Β΄ Βουλγαρική κατοχή ήταν ακόμα άποτέλεσμα τών διπλωματικών μεθοδεύσεων και πολεμικών ενεργειών τών Άγγλογάλλων εις βάρος της Ελλάδας, προκειμένου νά τήν εξαναγκάσουν νά έμπλακεί στόν Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο ως σύμμαχός τους. Ήταν, όμως, και όδυνηρή συνέπεια του Έθνικού διχασμού πού έπληττε τότε τήν Ελλάδα.

Στά πρώτα χρόνια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου

ή Ελλάδα ακολούθησε ουδέτερη πολιτική, πού έπιβλήθηκε από τό βασιλιά Κωνσταντίνο μέ τήν ύποστήριξη τής Γερμανίας, σέ αντίθεση μέ τό Βενιζέλο, ό όποίος ήθελε τή συμμετοχή τής Ελλάδας στόν πόλεμο ως συμμάχου τής Άντάντ. Αύτή ή διάσταση Βασιλιά καί Πρωθυπουργού προκάλεσε τόν έσωτερικό διχασμό καί αποτέλεσε τό έφαλτήριο γιά τήν παραβίαση τής ουδετερότητας τής Ελλάδας από τίς έμπόλεμες δυνάμεις, μέ πράξεις έχθρικές καί άποτροπαιές.

Στίς 5 Όκτωβρίου 1915 μέ τή συναίνεση τοϋ Πρωθυπουργού Βενιζέλου άποβιβάστηκαν στή Θεσσαλονίκη Άγγλογαλλικά στρατεύματα, ή δράση τών όποίων άποδείχθηκε καταστροφική γιά τήν Ελλάδα. Τήν ίδια μέρα ό Κωνσταντίνος διέλυε τή Βουλή καί έπαυε τό Βενιζέλο. Έπισημοποιούνταν έτσι ό έθνικός διχασμός, τόν όποίο πλήρωσε άκριβά ή Ελλάδα, καί ιδιαίτερα ή Άνατολική Μακεδονία.

Οί Άγγλογάλλοι κατέλαβαν τήν Κεντρική Μακεδονία μέχρι τό Στρυμόνα, τή Θάσο, καί άλλα νησιά καί προκάλεσαν μέ τόν τρόπο αύτό τήν είσβολή τών Γερμανοβουλγαρικών στρατευμάτων.

Τό Μάιο τοϋ 1916 τά Γερμανοβουλγαρικά στρατεύματα, σέ άντιστάθμισμα τής δράσεως τών Άγγλογάλλων, κατέλαβαν τό όχυρό Ροϋπέλ, μέ τήν άνοχή τοϋ Κωνσταντίνου καί τοϋ Πρωθυπουργού Σκουλούδη.

Σιδηροδρομικός Σταθμός Δράμας.
Παραλαβή καί διανομή τροφίμων. Φεβρουάριος 1918.

Καταναγκαστική εργασία γυναικών καί παιδιών
τής Δράμας γιά τή διάνοιξη τών ρείθρων τοϋ δρόμου
Δράμας-Προσοτσάνης, υπό τήν επίβλεψη Βουλγάρων.

Στίς 5 Αύγουστου τοῦ 1916 εἰσέβαλαν στό Ἑλληνικό ἔδαφος μέ τή συναίνεση τοῦ Κωνσταντίνου καί τῆς κυβέρνησης Ζαΐμη, καί μέ τό πρόσχημα τῶν στρατιωτικῶν διευκολύνσεων, ἀφοῦ ἐγγυήθηκαν ὅτι θά διατηρήσουν τήν Ἑλληνική κυριαρχία, θά σέβονται τήν προσωπική ἐλευθερία, τήν ιδιοκτησία καί τή θρησκεία τῶν Ἑλλήνων καί δέν θα εἰσέλθουν στίς πόλεις Δράμα, Σέρρες καί Καβάλα. Παρά τίς ἐγγυήσεις τους, ὅμως, τά Βουλγαρικά στρατεύματα κατευθύνθηκαν πρός τίς πόλεις αὐτές.

Οἱ Ἀγγλικές καί Γαλλικές δυνάμεις στό μεταξὺ ἀποσύρθηκαν στή δυτική ὄχθη τοῦ Στρυμόνα, ἀφοῦ προηγουμένως ἀνατίναξαν τίς γέφυρες τοῦ Στρυμόνα καί τοῦ Ἀγγίτη, πού ἦταν ἡ μόνη διέξοδος γιά τόν ἀνεφοδιασμό τῶν ἐλληνικῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας. Μέ τήν κίνηση αὐτή ἀπέβλεπαν στόν ἐγκλωβισμό καί στήν ἀποδυνάμωση τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, καί οὐσιαστικά στήν παράδοση τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ στά χέρια τῶν Βουλγάρων. Μέ τόν τρόπο αὐτό θά πετύχαιναν τή λαϊκή δυσἀρέσκεια καί τήν πώση τοῦ βασιλιά, τήν ἐπάνοδο τοῦ Βενιζέλου στήν κυβέρνηση - ἥδη ὁ Βενιζέλος προετοιμάζε τήν κυβέρνηση τῆς Ἐθνικῆς Ἀμυνας στή Θεσσαλονίκη - καί ἐντέλει τή συμμετοχή τῆς Ἑλλάδας στόν Ἀ΄ Παγκόσμιον πόλεμον στό πλευρό τῆς Ἀντάντ.

Οἱ στόχοι αὐτοί ἐπιδιώχθηκαν ἀπό τήν Ἀγγλία

καί τή Γαλλία καί μέ ἄλλα φοβερά ἀνοσιουργήματα εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδας, ὅπως εἶναι ὁ πολύμηνος ἀποκλεισμός τῶν ἐλληνικῶν λιμανιῶν καί ὁ συνακόλουθος λιμός, ἡ ἐπιβολή γενικῆς ἀποστράτευσης τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ καί παράδοσης τοῦ ὀπλισμοῦ τόν Ἰούνιον τοῦ 1916, ἡ ἀπόβαση συμμαχικοῦ στρατοῦ στόν Πειραιᾶ καί στό Φάληρον καί ὁ βομβαρδισμός τῆς Ἀθήνας ἀπό τό συμμαχικό στόλο μέ ἑκατοντάδες νεκρούς τό Νοέμβριον τοῦ 1916. Μέ ἀπαίτηση τῶν Γάλλων ὁ βασιλιάς ἐκθρονίστηκε τό Μάιον τοῦ 1917, καί ἡ νέα κυβέρνηση τοῦ Βενιζέλου ὀρκίστηκε τόν Ἰούνιον τοῦ 1917. Τρεῖς μέρες μετὰ ὁ Βενιζέλος κήρυξε τόν πόλεμον στή Γερμανία, Βουλγαρία, Τουρκία καί στούς ὑπόλοιπους συμμάχους τους ἐκπληρώνοντας τά σχέδια τῆς Ἀντάντ. Ἐτσι ἀρχίζει ἡ Β΄ περίοδος τῆς Βουλγαρικῆς κατοχῆς, τόν Ἰούνιον τοῦ 1917 ὡς τήν 1η Ὀκτωβρίου τοῦ 1918.

Τί γίνεται, ὅμως, στήν Ἀνατολική Μακεδονία, μέ τήν εἰσβολή τῶν Γερμανοβουλγαρικῶν στρατευμάτων καί τόν ἐγκλωβισμό τῶν ἐλληνικῶν;

«Ὁ προσωρινός διοικητής τοῦ Δ΄ Σώματος Στρατοῦ Συνταγματάρχης Χατζόπουλος τηλεγραφοῦσε στήν Ἀθήνα γιά τήν κρισιμότητα τῆς καταστάσεως καί αὐτή τοῦ συνιστοῦσε ψυχραιμία. Ὁ νεοδιορισμένος Νομάρχης Δράμας (τότε καί Καβάλας) Νικόλαος Μπακόπουλος ἔφτασε στήν Καβάλα ἀτμοπλοϊκῶς δυό μέρες μετὰ τήν εἰσβολή, ἔχοντας

πλήρη άγνοια τής καταστάσεως, καί βρῆκε στό λιμάνι ένα άλφαρισμένο πλῆθος πού προσπαθοῦσε νά φύγει μέ όποιο θαλάσσιο μέσο μποροῦσε, πρίν οί Βούλγαροι μποῦν στήν Καβάλα. Φτάνοντας ό Νομάρχης στή Δράμα τή βρῆκε περικυκλωμένη από τό βουλγαρικό στρατό καί αποκλεισμένη από τά γύρω χωριά, πού καί αὐτά δέν εἶχαν καμιά ἐπικοινωνία μεταξύ τους. Ἐπί ένα μῆνα ό ἑλληνικός στρατός ἦταν ἐγκλωβισμένος κυρίως στή Δράμα καί στήν Καβάλα καί ἀνέμενε ὁδηγίες από τήν Ἀθήνα. Στό διάστημα αὐτό ό βουλγαρικός στρατός κατέλαβε τίς τρεῖς πόλεις τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, παρά τίς βουλγαρικές ἐγγυήσεις περί τοῦ ἀντιθέτου». Τό νομό Σερρών κατέλαβε ἡ 7η μεραρχία μέ διοικητή τό στρατηγό Ρούσσεφ. Τό νομό Δράμας ἡ 10η μεραρχία μέ διοικητή τό στρατηγό Μπουλμόφ καί ἔπειτα τό στρατηγό Τάνεφ.

Ὁ Χατζόπουλος, μετά από ἀλλεπάλληλα τηλεγραφήματα στήν Ἀθήνα γιά τήν τύχη τοῦ Δ' Σώματος Στρατοῦ, ἀποφάσισε τελικά, προκειμένου νά μὴν ἐνισχύσει τήν «Ἐθνική Ἀμυνα» τοῦ Βενιζέλου στή Θεσσαλονίκη, νά τό ὁδηγήσει μαζί μέ τή Χωροφυλακή σέ «τιμητική αἰχμαλωσία» στό Γκαίρλιτς τῆς Γερμανίας.

Ἔτσι ἡ διχασμένη Ἑλλάδα ἐγκατέλειπε τήν Ἀνατολική Μακεδονία στό ἔλεος καί στήν κτηνωδία τῶν Βουλγάρων, μόλις τρία χρόνια μετά τήν πρώτη Βουλγαρική κατοχή.

Οί Βούλγαροι κινούμενοι ἀπό τό παλιό φυλετικό μίσος τους ἀντιμετώπισαν τήν Ἀνατολική Μακεδονία ἀπό τήν πρώτη στιγμή ὡς κατεχόμενο ἔδαφος, χωρίς νά ἔχει προηγηθεῖ διακοπή τῶν διπλωματικῶν σχέσεων μέ τήν Ἑλληνική Κυβέρνηση. Στόχος τους ἦταν ἡ καταστροφή τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς. Ἡ Νομαρχία καί ό Δῆμος Δράμας μέ τίς ὑπηρεσίες τους λειτουργοῦσαν τυπικά. Στά χωριά ἐκδιώχθηκε κάθε ἑλληνική ἀρχή. Ἡ ἐπικοινωνία τοῦ Νομάρχῃ μέ τήν ἑλληνική κυβέρνηση γινόταν μόνο μέσω τῆς Ἑλληνικῆς πρεσβείας στή Σόφια, μέ ἀνοιχτά τηλεγραφήματα σέ γλώσσα γαλλική, ἐνῶ μέ τίς κοινότητες τοῦ Νομοῦ ἀδυνατοῦσε νά ἐπικοινωνήσει, γιατί δέν τοῦ ἐπιτρεπόταν ἡ ἔξοδος ἀπό τήν πόλη.

Παράλληλα μέ τόν τακτικό βουλγαρικό στρατό στήν Ἀνατολική Μακεδονία δροῦσαν οί κομιτατζήδες (άτακτος στρατός) μέ τήν ἀνοχή ἀλλά καί μέ τήν ἀναγνώριση τῆς Βουλγαρικῆς διοίκησης. Ὁ κομιτατζῆς Πανίτσας τοποθετήθηκε στή Δράμα ὡς διευθυντής ἀσφαλείας, ἐνῶ στίς Σέρρες ό Παμπούκωφ.

Ἡ παρουσία Τούρκων ἀξιωματικῶν τῆς 58ης τουρκικῆς μεραρχίας γιά λίγους μῆνες ἦταν δευτερεύουσας σημασίας, ἀφοῦ τήν ἀνώτατη διοίκηση στήν περιοχή ἀσκοῦσε ό Βούλγαρος διοικητής. Ὡστόσο γιά τά ἐγκλήματα πού διαπράχθηκαν στήν περιοχή τοῦ Παγγαίου μεγάλο μέρος τῆς εὐθύνης φέρουν οί Τούρκοι.

Ο ρόλος των Γερμανών υπήρξε παραπλανητικός και ύποκριτικός. Αποσύρθηκαν διακριτικά και έγκατέλειψαν την Ανατολική Μακεδονία στα χέρια των Βουλγάρων.

Η ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

Γιὰ νά πετύχουν οί Βούλγαροι τό βασικό στόχο τους, τήν καταστροφή τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, ἐφάρμοσαν τίς πió ἐγκληματικές καί ἀπάνθρωπες μεθόδους. Ἀγωνώντας πλήρως τίς ἑλληνικές ἀρχές καί μέ τό πρό-σχημα τῆς ἀσφάλειας καί τῆς ἀντικατασκοπευ-τικῆς δράσεως ξεκίνησαν συλλήψεις, ξυλοδαρμούς καί ἄλλα βασανιστήρια.

Ἡ «Ἐκθεση τῆς Πανεπιστημιακῆς Ἐπιτροπῆς γιά τίς ὀμότητες καί τίς καταστροφές πού δια-πράχθηκαν στήν Ἀνατολική Μακεδονία ἀπό τοὺς Βουλγάρους» (1918), καθὼς καί ἡ Ἔκθεση τῆς Διε-θνοῦς Ἀνακριτικῆς Ἐπιτροπῆς πού δημοσιεύτηκε σέ γαλλική γλῶσσα τό 1919, μετὰ ἀπό ἐκτεταμένη ἔρευνα στίς μαρτυρικές πόλεις καί τά χωριά τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, διέσωσαν συγκλονιστικά στοιχεῖα γιά τίς δραματικές συνθήκες διαβίωσης πού ἐπέβαλε ἡ βουλγαρική κυβέρνηση στόν ἑλλη-νικό πληθυσμό καί γιά τά φρικιαστικά ἐγκλήματα πού διέπραξε εἰς βάρος του. Ἀποσπάσματα ἀπό τίς ἐκθέσεις αὐτές καί ἀπό ἄλλες ἐπίσης πηγές πα-ραθέτουμε παρακάτω.

Βούλγαρος ἀξιωματικός μέ φόντο τόν αἰωνόβιο πλάτανο, ὅπου σήμερα βρίσκεται τό κέντρο «Νησάκι».

Βούλγαροι ἀξιωματικοί μπροστά στό σταθμό (31-3-1917)

«Οἱ ξυλοδαρμοὶ τοὺς ὁποίους ὑπέβαλλαν οἱ Βούλγαροι ὅσους Ἕλληνες συνελάμβαναν ἦταν ἰδιαίτερα ἄγριοι. Πολύ λίγα θύματα δέχονταν χωρίς νά λιποθυμήσουν τοὺς καθιερωμένους εἰκοσιπέντε ραβδισμούς, πού καθένas τους ξέσχιζε τὴ σάρκα καὶ προκαλοῦσε στὸν κρατούμενο οὐρλιαχτὰ ὀδυνης, ὥσπου νά χάσει τίς αἰσθήσεις του καὶ νά καταλήξει ἓνα τρεμάμενο καὶ καταπληγωμένο ἀντικείμενο. Πολυάριθμοι ἦταν ἐκεῖνοι πού ὑπέκυψαν στὸ μαρτύριο ἢ ἔμειναν ἀνάπηροι. Τὰ πτώματα ὀρισμένων βρέθηκαν πεταμένα μέσα σέ πηγάδια».

«Ὁ τρομοκρατημένος πληθυσμός ἀδυνατοῦσε νά φροντίσει γιὰ τὴν ἀσφάλειά του, ἐξαιτίας διοικητικῶν μέτρων πού περιόριζαν τὴν ἐλευθερία του. Ἀπαγορευόταν ἡ κυκλοφορία ἀπὸ τὸ ἓνα χωριὸ στὸ ἄλλο. Μόλις σκοτεΐνιαζε, ἀπαγορευόταν ἡ ἐξοδος ἀπὸ τὸ σπίτι... ἀκόμα καὶ ὁ παραμικρὸς φωτισμός. Κάθε παραβίαση αὐτῶν τῶν διατάξεων τιμωροῦνταν μέ φυλακὴ καὶ ξυλοδαρμό, σέ τέτοιο σημεῖο πού οἱ γείτονες νά παραμένουν κουφοί στίς κραυγές τοῦ πόνου καὶ τῶν ἐκκλήσεων γιὰ βοήθεια ὅσων κατοίκων συλλαμβάνονταν, κλέβονταν ἢ καὶ δολοφονοῦνταν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς νύχτας... Ἐξαιτίας αὐτοῦ οἱ κλοπές, οἱ λεηλασίες, οἱ φόνοι, οἱ ἀπαγωγές πολλαπλασιάστηκαν. Πολλές ἑκατοντάδες ἄτομα πέθαναν ἀπὸ βίαιο θάνατο ἢ ἐξαφανίστηκαν».

«Ἡ λεηλασία τῶν κατοίκων τῆς Ἀνατολικῆς Μα-

κεδονίας ἦταν γενικευμένη καὶ μεθοδευμένη. Ἡ ἴδια ἡ βουλγαρικὴ κυβέρνησις, ἡ ἀνώτατη στρατιωτικὴ διοίκηση, οἱ ἀξιωματικοί, οἱ στρατιῶτες, οἱ κομιτατζήδες, ὅλοι τους συμμετεῖχαν σ' αὐτὴν τὴ λεηλασία καὶ χρησιμοποίησαν ὅλα τὰ μέσα, γιὰ νά ἱκανοποιήσουν τίς ὀρέξεις τους. Ἡ πρώτη λεηλασία ἔγινε, ὅταν ξεσήκωσαν ὅλη τὴ σοδεΐα καὶ τὰ ἀποθηκευμένα ἀγαθὰ, δημόσια καὶ ἰδιωτικά, τὰ ζῶα καὶ τίς ἐγκαταλελειμμένες περιουσίες (ἔπιπλα, ἀντικείμενα ἀξίας, ὑφάσματα, ἐμπορεύματα ἀπὸ καταστήματα στὴ Δράμα, Καβάλα, Σέρρες καὶ ἀπὸ ὅλες τίς κατοικημένες περιοχές...). Ἡ ἐπιχείρηση αὐτὴ ἐκτελοῦνταν κυνικά καὶ μεθοδικά. Ὅρισμένα οἰκήματα χρησιμοποιοῦνταν γιὰ τὴν ἀποθήκευση τῶν κλεμμένων ἀντικειμένων, εἰδικὰ συνεργεῖα ἔκαναν τὴ μετακίνηση καὶ τὸ ἀμπαλίσμα, μεταφορικά μέσα εἶχαν διατεθεῖ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, τὰ ὁποῖα διήϋθνε στὴν Καβάλα ὁ ἀνθυποπλοίαρχος Ἀγγέλοφ...»

Ἡ δευτέρη λεηλασία ἔγινε, ὅταν ἐπιβλήθηκε ἡ χρῆσις τοῦ λέβα, τοῦ ὑποτιμημένου βουλγαρικοῦ νομίσματος, πού τὸ ἐξίσωσαν μέ τὴ δραχμὴ. Ὅταν ἐπίσης ὑποχρεώθηκαν οἱ Ἕλληνες νά ἀγοράζουν τροφίμα ἀπὸ τὸ βουλγαρικὸ κράτος καὶ νά τὰ πληρώνουν μέ χρυσὰ νομίσματα. Γιὰ νά προμηθευτοῦν λίγες χούφτες καλαμπόκι, πούλησαν ὅλα τὰ κοσμήματά τους, τὰ πολύτιμα ἀντικείμενα, τὰ ἀσπρόρουχα, τὰ ἐνδύματα. Ἡ κλοπὴ τῶν χρημάτων γινόταν ὑπὸ τὸ φάσμα τῶν ἀπειλῶν, τοῦ φόβου

καί τοῦ τρόμου καί κάποτε μετά ἀπό δολοφονίες. Ἐπαιρναν χρήματα γιά τά πάντα. Γιά νά μή φυλακίσουν, γιά νά μή στείλουν σέ ἀγγαρεῖες, γιά νά μή βασανίσουν, γιά νά ἀπελευθερώσουν... Ἐπρόκειτο γιά ἀληθινό κυνήγι θησαυροῦ.

«Τό Μοναστήρι τῆς Εἰκοσιφοίνισσας ἔπese θύμα ἐπίθεσης καί λεηλατήθηκε ἀπό μιά ὀπλισμένη συμμορία. Οἱ καλλιτεχνικοί καί ἀρχαιολογικοί του θησαυροί ἐξαφανίστηκαν μαζί μέ κάθε ἄλλο πολύτιμο ἀντικείμενο. Κάτι ἀνάλογο συνέβη μέ τούς καλλιτεχνικούς καί ἀρχαιολογικούς θησαυρούς τῆς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου στίς Σέρρες, μέ τούς ἀνεκτίμητους θησαυρούς τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν, τοῦ Μελενίκου, μέ τά 832 βιβλία καί χειρόγραφα τοῦ ἱμαρέτ τῆς Καβάλας».

«Ἡ καταστροφή τῶν μοναστηριῶν τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας (Τιμίου Προδρόμου καί Εἰκοσιφοίνισσης) ἀπό τούς Βουλγάρους τό 1917 ἀποτελεῖ τό μεγαλύτερο πολιτιστικό ἔγκλημα κατά τῆς Ἑλλάδας, μετά τήν ἀρπαγή τῶν γλυπτῶν τοῦ Παρθενῶνα ἀπό τόν Ἑλγιν», σύμφωνα μέ τό Διπλωματικό καί Ἱστορικό Ἀρχεῖο τοῦ Ὑπουργείου Ἑξωτερικῶν.

«Καί πρίν καί μετά τήν κήρυξη τοῦ πολέμου τῆς Ἑλλάδας πρὸς τή Βουλγαρία ὅλος ὁ πληθυσμός κάθε ἡλικίας, φύλου, κοινωνικῆς τάξεως, χρησιμοποιήθηκε σέ στρατιωτικές ἀγγαρεῖες γιά ὀχυρωματικά ἔργα ἀπό τό Ροῦπελ ὡς τό Στρυμόνα

καί ἀπό τό Στρυμόνα ὡς τό Νέστο. Γιά τίς γυναῖκες καί τά παιδιά ἦταν ὁ μόνος τρόπος γιά νά ἐξασφαλίσουν ἓνα κομμάτι ψωμί. Ἀφθονες μαρτυρίες ἐπιβεβαιώνουν τή βιαιότητα μέ τήν ὁποία ἐπιστρατεύονταν οἱ ἐργάτες καί τήν κτηνωδία μέ τήν ὁποία τούς μεταχειρίζονταν. Πάρα πολλοί πέθαιναν ἀπό τό ξύλο καί ἄλλοι τόσοι ἔμεναν ἀνάπηροι».

«Σέ ὅλα αὐτά τά ἔκτροπα ἔρχεται νά προστεθεῖ καί ἓνα μέτρο ἀκόμη πιό φοβερό, ἀποτέλεσμα τῶν ἐγκληματικῶν προθέσεων τῆς βουλγαρικῆς κυβερνήσεως: ἡ πείνα. Ἡ Ἀνατολική Μακεδονία, ἡ τόσο πλούσια καί εὐφορη ἐπαρχία, ὑπέφερε φριχτά ἀπό τήν πείνα. Οἱ πεινασμένοι ἔτρωγαν νεκρά ζῶα, σκύλους, γάτες, χελῶνες, φίδια. Ἐκαναν τροφή τά ἀγριόχορτα ἢ τίς ρίζες πού εὕρισκαν. Τριανταπέντε χιλιάδες κάτοικοι τῆς ἐξολοθρεύτηκαν ἀπό τήν πείνα».

«Στούς δρόμους ἔβλεπες ἓνα σπαραξικάρδιο θέαμα ἀνθρώπων πολύ ἀδυνατισμένων, μέ δέρμα κίτρινο, πελιδνό, μέ σκελετωμένη ὄψη, οἱ ὁποῖοι μόλις πού κατάφερναν νά σταθοῦν στά πόδια τους, καί οἱ ὁποῖοι ἔφερναν στό νοῦ τήν κλασική εἰκόνα τῶν ἀνθρώπων πού πεθαίνουν ἀπό τήν πείνα... Αὕτῃ ἡ ἐντύπωση ἐπιβεβαιωνόταν, ὅταν τούς ἔβλεπες νά ὀρμοῦν ἀδιάκοπα, χωρίς ψεύτικη ντροπή, πάνω σέ ὅ,τιδήποτε ἔβλεπαν στό δρόμο καί τό ὁποῖο θά μπορούσε νά φαγωθεῖ... Οἱ ἄνθρωποι

αυτοί δέν είχαν πιά ανθρώπινη μορφή. Τό βλέμμα τους σέ απέφευγε τρομαγμένο, πένθιμο καί ένίσχυε τήν έντύπωση ότι ό άνθρωπος είχε ύποβιβαστεί στό επίπεδο του κτήνους, μέ μοναδική του έννοια νά βρεϊ τροφή, σάν τό κυνηγημένο ζώο. Ήταν ντυμένοι με κουρέλια καί ξυπόλυτοι οί περισσότεροι».

*(Ζοζέκ Βιγκό, κτηνίατρος,
συνταγματάρχης γαλλικής άποστολής)*

«Ό καταστροφικός αυτός λιμός αποφασίστηκε, οργανώθηκε, διατηρήθηκε καί έγινε άντικείμενο έκμεταλλεύσεως άπό τή βουλγαρική κυβέρνηση», παρά τίς επανειλημμένες δραματικές έκκλήσεις άπογνώσεως που άπηύθυναν οί Νομάρχες Δράμας καί Σερρών καί ό Δήμαρχος τής Καβάλας πρός τή Βουλγαρική Διοίκηση καί πρός τή Σόφια. «Ό στόχος του επιβαλλόμενου λιμού ήταν διπλός: Ή έξολόθρευση των Έλλήνων κατοίκων καί ή άναγκαστική μετανάστευση του γεωργικού κυρίως έλληνικού πληθυσμού στή Βουλγαρία, γιά νά χρησιμοποιηθοϋν ως εργατικά χέρια. Γιατί, σύμφωνα μέ τό οργανωμένο σχέδιο τής κυβέρνησης τής Σόφιας, ή Άνατολική Μακεδονία έπρεπε νά άδειάσει άπό τους Έλληνες κατοίκους της. Πρίν άπό τήν κήρυξη του πολέμου δέν τολμοϋσε νά προχωρήσει σέ μαζικές μεταφορές πληθυσμού. Όταν όμως ή χώρα άρχισε νά λιμοκτονεϊ, καί μετά τό θάνατο

*Ή μπάντα τής 5ης Τουρκικής Μεραρχίας παλαιζεί
μπροστά στήν Βουλγαρική Ταξιαρχία (τήν επιταγμένη κατοικία
του Δημάρχου Δράμας Βάντση, στήν όδό Βενιζέλου, στό ύψος
τής Αγροτικής Τράπεζας) 1916.*

*Ό Διευθυντής του Νοσοκομείου τής 10ης Μεραρχίας
Δρ Κούνεβ μέ 8 αξιωματικούς καί υπαξιωματικούς του, μπροστά
στό κτίριο του Νοσοκομείου στό χωριό Μπόριανη (Άγιος Αθανάσιος).
Επιταγμένη ή γνωστή καπναποθήκη 28-10-1916.*

χιλιάδων ανθρώπων, ή Διοίκηση άφησε νά γίνει γνωστό μέ διακηρύξεις καί σχετική προπαγάνδα ότι οι οικογένειες πού θά ήθελαν νά μεταναστεύσουν, θά έβρισκαν στή Βουλγαρία καλοπληρωμένη έργασια καί άφθονη τροφή. Έτσι πολλές χιλιάδες ανθρώπων έφυγαν ως έργάτες γιά τή Βουλγαρία. Μετά τό τέλος του πολέμου όσοι άπ' αυτούς επέζησαν από τίς κακουχίες καί τίς απάνθρωπες συνθήκες έργασίας επέστρεψαν στήν Ελλάδα σέ άξιοθρήνητη κατάσταση».

ΟΙ ΒΙΑΣΜΟΙ

«Άν πιστέψουμε τίς μαρτυρίες τών κατοίκων, λίγες γυναίκες άνω τών δεκατεσσάρων έτών γλίτωσαν από τήν κτηνωδία τών κατακτητών. Άλλά τά θύματα αυτών τών επιθέσεων, ύπακούοντας στό αίσθημα αιδημοσύνης ή αυτοπροστασίας, δέν είχαν διάθεση νά διηγηθούν τό πάθημά τους. “Η ντροπή μου κλείνει τό στόμα”, δήλωσε μιά μάρτυρας».

ΑΠΑΓΩΓΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

Σέ όλόκληρη τήν περιοχή τής Άνατολικής Μακεδονίας ένας μεγάλος αριθμός παιδιών συνελήφθη καί έστάλη στή Βουλγαρία σέ συνθήκες πού άδυνατούμε νά περιγράψουμε. Μερικά από αυτά, χωρίς όρους καί επιφυλάξεις, άπήχθησαν. Ήταν συχνές οι άπαγωγές στήν Έλευθερούπολη καί τή Δράμα μέ τή βοήθεια έμπόρων, έναντι χρηματικής

άμοιβής. Στα όρφανοτροφεία συγκέντρωναν τά παιδιά τά όποια ή πείνα κατέστησε όρφανά ή τά όποια έγκατέλειψαν, γιά νά πεθάνουν από τήν πείνα. “Όταν ένας Βούλγαρος στρατιωτικός επιθυμούσε νά πάρει ένα από τά παιδιά, έστελνε μιά αίτηση στόν τοπικό διοικητή, ό όποιος τόν έφοδίαζε μέ μιά εύνοική εισήγηση, τήν όποια στή συνέχεια παρέδιδε στό όρφανοτροφείο. Τό όρφανοτροφείο παρέδιδε τό όρφανό έναντι άποδείξεως παραλαβής καί τό έστελνε στή συνέχεια στή Βουλγαρία. Ό άπώτερος σκοπός ήταν ή άποεθνοποίηση του παιδιού αυτού».

ΕΚΤΟΠΙΣΕΙΣ

Πρίν από τήν κήρυξη του πολέμου μέ τή Βουλγαρία οι έκτοπίσεις εφαρμόστηκαν μέ τό πρόσχημα τών μέτρων άσφαλείας σέ άτομα μέ φιλελεύθερη αντίληψη (δασκάλους, ιερείς) λόγω τών πολιτικών τους φρονημάτων. Τήν ίδια περίοδο μεταφέρθηκαν οικογένειες προερχόμενες από χωριά πού έκκενώθηκαν καί καταστράφηκαν. Τέλος, πολλές χιλιάδες πού λιμοκτονούσαν μετανάστευσαν στή Βουλγαρία κατόπιν σχετικής προπαγάνδας καί εργάζονταν γιά λογαριασμό τών Βουλγάρων ιδιοκτητών.

Άπό τή στιγμή πού ή Ελλάδα καί ή Βουλγαρία βρέθηκαν σέ έμπόλεμη κατάσταση, μέ άπόφαση τής Βουλγαρικής κυβερνήσεως μεταφέρθηκαν στή

Βουλγαρία πρώτα όλοι οί δημόσιοι υπάλληλοι - μεταξύ αὐτῶν ό Νομάρχης καί ό Δήμαρχος Δράμας - καί κατόπιν όλοι οί άνδρες από δεκαέξι μέχρι έξήντα ετών καί ακόμα μεγαλύτεροι. Μετά από πρόσκληση, οί έκπατριζόμενοι συγκεντρώνονταν καί στοιβάζονταν κατά πενήντα ή έξήντα σέ κλειστά βαγόνια, πού προορίζονταν γιά μεταφορά ζώων καί έμπορευμάτων, μέ συνθήκες μαρτυρικές, καί μεταφέρονταν σέ στρατόπεδο συγκεντρώσεως στό Σκούμεν τής Βουλγαρίας, όπου περίμεναν τήν τοποθέτησή τους σέ κάποιο εργοτάξιο. Άνάλογα μέ τίς ανάγκες, χωρίζονταν σέ ομάδες εργατῶν καί οδηγούνταν στό έσωτερικό τής Βουλγαρίας. Ή πλειονότητα εργάστηκε στήν κατασκευή σιδηροδρομικῶν γραμμῶν. Τούς υπέβαλλαν σέ εργασία εξαντλητική δώδεκα ώς δεκαπέντε ώρων, χωρίς άργιες, σέ όποιεςδήποτε καιρικές συνθήκες. Ή τροφή τους ήταν 250-500 γρ. ψωμί καί ένα ζουμί (σουπα). Στεγάζονταν σέ καταφύγια καί καλύβες πού κατασκεύαζαν οί ίδιοι μέ κλαδιά, καί πλάγιαζαν πάνω στό γυμνό χῶμα, σέ θερμοκρασία 15° υπό τό μηδέν, χωρίς κανένα σκέπασμα. Πολλοί ναρκωμένοι από τό κρύο κοιμούνταν καί δέν ξυπνοῦσαν πιά. Τά ρούχα τους πού κουρελιάζονταν δέν αντίκαθίσταντο ποτέ. Βάδιζαν σχεδόν ξυπόλυτοι καί μισοντυμένοι μέ κουρέλια. Τά σώματά τους ήταν καταφαγωμένα από τίς ψείρες, τούς κοριοούς καί άλλα παράσιτα.

Κι ώς έπιστέγασμα, ή άγρια κτηνωδία τῶν φρουρῶν έκανε ακόμα πió φρικώδη τήν καθημερινή ζωή τῶν αξιοθρήνητων έκπατρισμένων. Κάθε παράβαση στήν εργασία, όπως καί κάθε απώλεια τῶν σωματικῶν δυνάμεων τιμωρούνταν επί τόπου μέ χτυπήματα από ραβδί ή μέ τό κοντάκι τοῦ όπλου, αλλά καί μέ έπίσημο ξυλοδαρμό παρουσία τῶν αιχμαλώτων, πού τούς τοποθετοῦσαν γύρω από τό θύμα. Μετά τό τέλος τοῦ βασανιστηρίου συνήθως οί δεσμοφύλακες μετέφεραν ένα πτώμα στό λάκκο. Πολλοί μάρτυρες είδαν κατ' έπανάληψη νά χτυποῦν μέ λύσσα δυστυχισμένους πού ήταν ήδη νεκροί, νομίζοντας ότι έπίτηδες άρνοῦνταν νά σηκωθοῦν.

Άπό τά εργοτάξια αὐτά τό πió τρομερό ήταν τοῦ Κίτσεβου. Οί άνθρωποι στέλνονταν εκεί γιά τιμωρία. Όσοι γλίτωσαν μιλοῦν γι' αὐτό μέ τρόμο. Οί συνθήκες εργασίας, οί άγριοι χειμῶνες, ή κτηνωδία ὅσων τό διοικοῦσαν τό μετέτρεπαν σέ «κόλαση» καί «νεκροταφεío. Οί ομάδες τῶν εργατῶν έσβηναν μέ ταχύτητα από μιά άνευ προηγουμένου θνησιμότητα πού όφειλόταν στήν υπερκόπωση, στό ξύλο καί τίς έπιδημίες. Οί λάκκοι σκάβονταν από τούς ίδιους τούς εργάτες καί πάντα ὑπήρχε έτοιμος ένας μεγάλος αριθμός λάκκων.

Πολλοί μάρτυρες διαβεβαίωσαν ότι όρισμένοι νοσοκόμοι δηλητηρίαζαν τούς άρρώστους, ότι άνθρωποι θάβονταν ακόμη ζωντανοί, ότι κάποιος

άρρωστοι πού είχαν προσβληθεί από επιδημία πέθαναν σέ κάποιο κτήριο πού τό χρησιμοποιούσαν γιά νοσοκομείο καί στό όποιο οί Βούλγαροι είχαν βάλει φωτιά.

Στό Σεβλίεβο συγκέντρωσαν 216 ιερείς, όπου μετά από δυό - τρείς μήνες σχετικής έλευθερίας τούς έκλεισαν στό στρατόπεδο καί τούς ύποχρέωσαν σέ χειρωνακτικές έργασίες, πολλές από τίς όποιες ήταν έξευτελιστικές. Δεκατρείς από αύτούς πέθαναν εκεί.

Ή ήττα του βουλγαρικού στρατού καί ή άνακωχή άπέδωσαν τελικά τήν έλευθερία στους έκπατρισμένους. Όστόσο καί οί συνθήκες έπιστροφής ήταν δραματικές καί ή κατάσταση τους άξιοθρήνητη.

«Έφταναν μέσα σέ βαγόνια... βρώμικοι πέρα από κάθε περιγραφή, γεμάτοι ψείρες. Δέν είχαν τροφή παρά μόνο τό ψωμί πού τούς έδιναν στά άγγλικά φυλάκια. Τά ρούχα τους ήταν ένα τσουβάλι πού έκτελούσε χρέη σακκακιού καί παντελονιού...Σέ κάθε βαγόνι ύπήρχαν τέσσερα μέ πέντε πτώματα ανθρώπων πού είχαν πεθάνει από κρύο ή άσιτία...Πολλές φορές οί Βούλγαροι άφηναν αύτούς τούς άμοιρους ανθρώπους δίπλα στίς σιδηροδρομικές γραμμές, μεταξύ δύο σταθμών, χωρίς τροφή... Ή φυματίωση, άποτέλεσμα τών στερήσεων, είχε έξαπλωθεί μεταξύ τών έξορίστων».

Έκτός από εκείνους πού χάθηκαν στή διαδρομή,

πολλοί πρόσφυγες έπέστρεψαν άνάπηροι ή παραμορφωμένοι, άνίκανοι γιά έργασία, καί βρήκαν τά σπίτια τους κατεστραμμένα ή λεηλατημένα.

MARTYRIES

ΑΠΟ ΤΗ Β' ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ ΣΤΗ ΔΡΑΜΑ

Ή πόλη τής Δράμας ήταν τό στρατιωτικό βουλγαρικό κέντρο τής περιφέρειας. Σ' αύτήν είχε τήν έδρα του ό στρατηγός Τάνεφ καί ό κομιτατζής Τεοντόρ Πανίτσα ως Διοικητής Ασφαλείας. Έκατοντάδες Έλληνες συνελήφθησαν καί όδηγήθηκαν στίς φυλακές τής Δράμας, τίς όποιες οί Βούλγαροι είχαν στεγάσει στό καινούργιο τότε σχολείο τών Έκπαιδευτηρίων. Όλοι οί μάρτυρες όμόφωνα δηλώνουν ότι στό χώρο αύτό γίνονταν συνεχώς βασανιστήρια καί ξυλοδαρμοί. Όσοι συλλαμβάνονταν ως δήθεν κατάσκοποι «έδέροντο μέχρι τελείας άναίσθησίας τετράκις καί πεντάκις τής ήμέρας». Όσοι πέθαιναν ένταφιάζονταν στό προαύλιο του σχολείου, σέ ξεροπήγαδα καί άλλου, γιά νά άποφευχθούν οί συχνές διαμαρτυρίες του Έλληνα Νομάρχη. Στή Δράμα ιδρύθηκε έπίσης στρατοδικείο. Πολλά άτομα έκτελέστηκαν δι' άπαγχονισμού μετά τήν καταδίκη τους.

Ό τότε διευθυντής όθωμανικού καπνολογικού οίκου τής Δράμας Αθανάσιος Καλύβας στήν κατάθεσή του είπε τά εξής:

«Έμενα απέναντί από τό Έλληνικό σχολείο. Μέ την εισβολή τών Βουλγάρων στην Ελλάδα, έβλεπα πολλούς Έλληνες πολίτες τής Δράμας νά τούς συλλαμβάνουν καί νά τούς οδηγούν στό έν λόγω σχολείο, όπου είχε εγκατασταθεί ή μυστική αστυνομία καί οί κοιματζήδες. Έκει έδερναν άγρια τούς πολίτες καί τούς υπέβαλλαν σέ φριχτά βασανιστήρια, εξαιτίας τών οποίων πέθαιναν πολλοί. Τά βασανιστήρια άρχιζαν στίς 11.00 ή ώρα τό βράδυ καί συνεχίζονταν μέχρι τίς 2.00 τό πρωί. Κάθε βράδυ άκουγα τούς θρήνους καί τίς οίμωγές τών κρατουμένων».

Ό Λάμπρος Καραμερτσάνης, φαρμακοποιός τότε στή Δράμα, κατέθεσε:

«Αυτοί πού φονεύθηκαν μέσα στό σχολείο άνέρχονται σέ σεβαστό αριθμό. Από αυτούς είδα μέ τά ίδια μου τά μάτια τόν Βασιλειάδη, ήθοποιό από την Αθήνα, τόν οποίο, αφού ξυλοκόπησαν επί μία εβδομάδα συνεχώς, τόν άφησαν ελεύθερο μέ την έντολή νά μήν άναφέρει πουθενά ό,τι έπαθε. Ό δυστυχής ήρθε στό φαρμακείο μου νά του παράσχω κάποια βοήθεια καί ένιωσα φρίκη, μόλις τόν γύμνωσα καί είδα τά τραύματά του. Τά έσώρουχά του είχαν χωθεί δύο μέ τρία εκατοστά μέσα στά αulάκια πού σχηματίστηκαν στό σώμα του άτυχούς θύματος τής βουλγαρικής θηριωδίας. Η σκληρότερη καρδιά θά ράγιζε μπροστά σ'αυτό τό φοβερό θέαμα, πού δέν θά λησμονήσω καί μετά

θάνατον. Ό άτυχής μετά δύο, τρείς μέρες απέβίωσε. Επίσης ό άρτοποιός Ιωάννης Μιχαήλ φονεύθηκε μέ τόν ίδιο τρόπο ξυλοκοπηθείς άγρίως επανειλημμένως, μέχρις ότου εξέπνευσε μέσα στό σχολείο. Ό Κώστος Χατζαλέξης από τή Μαρώνεια τής Θράκης θανατώθηκε διά του ξύλου. Το σώμα του άτυχούς αυτού πρόσφυγος τόσο πολύ παραμορφώθηκε από τό ξυλοκόπημα, ώστε αυτός πού τό έβλεπε νόμιζε ότι δέν έχει όστά, αλλά άποτελείται από μία μάζα κρέατος, χωρίς σπονδυλική στήλη καί όστά...».

Τά περιστατικά τών θανάτων στή πόλη τής Δράμας στό διάστημα τών δύο ετών τής κατοχής πηλυσίασαν τούς 1.780 νεκρούς.

Ό Αθανάσιος Παπαλούδης, γιατρός στο έπάγγελμα, δήλωσε τά εξής:

«Τό Μάιο του 1917 παρουσιάστηκε μία έπιδημία τύφου. Έντοπίστηκαν στην περιοχή μας 2.300 περιπτώσεις από τίς όποιες 12% ήταν θανατηφόρες. Η έπιδημία αυτή έκδηλώθηκε από την έλλειψη τροφίμων καί σαπουνιού.

Ημουν γιατρός στό ελληνικό όρφανοτροφείο πού ίδρυσαν οί Βούλγαροι. Φαινομενικά σκοπούς τους ήταν ή βοήθεια καί προστασία τών εγκαταλελειμμένων παιδιών, αλλά στην πραγματικότητα απέβλεπαν στόν έκβουλγαρισμό τους. Άκουσα κάποια μέρα έναν Βούλγαρο γιατρό, έπιθεωρητή, νά καταφέρεται κατά τής διευθύντριας καί νά την κα-

τηγορεῖ γιά τό γεγρονός ὅτι τά παιδιὰ μιλοῦσαν ἑλληνικά καί ὄχι βουλγαρικά».

Ὁ ἱερέας Δημήτριος Οἰκονόμου, ἐφημέριος τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Δράμας κατέθεσε:

«Ἡ 22α Ἰουνίου 1917 ἦταν ἡ ἡμέρα ἐνάρξεως τῆς ἐξορίας τοῦ ἄρρενος πληθυσμοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας. Οἱ Βούλγαροι οὐδενός ἐφείσθησαν, οὔτε γερόντων, οὔτε παιδίων, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ κλήρου. Μεταξύ τῶν πρώτων ἐξορισθέντων ἦσαν οἱ ἱερεῖς τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, οἵτινες ὅλοι ὠδηγήθημεν εἰς Σεβλίεβον Βουλγαρίας... ἀφέθημεν διά δύο μῆνας μόνον ἐλευθεροί, ἀλλά κατόπιν ἤρχισαν τά συστηματικά βασανιστήριά μας.

Ἐκλείσθημεν ὅλοι ἐντός «derōt» μέ τήν δικαιολογίαν ὅτι ἐχαρακτηρίζομεθα ὡς «αἰχμάλωτοι πολέμου» καί ὅτι ὁ πληθυσμός τῆς πόλεως φανατίζεται βλέπων Ἕλληνας ἱερεῖς ἐλευθέρους ἐντός βουλγαρικῆς πόλεως εἰς ἐποχήν ρήξεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Τελευταίως δέ ἐκλείσθημεν ἐντός στάβλων ἐπὶ πέντε μῆνας καί διετελοῦμεν ὑπὸ αὐστηρόν περιορισμόν.

Καθ' ὅλον τό διάστημα τῆς ἐξορίας μας ἐστελλόμεθα ὅλοι εἰς καταναγκαστικά ἔργα μέ στρατιώτας, ἔχοντας ἐφ' ὅπλου λόγχην. Καί ἄλλοι μὲν τῶν ἱερέων ἔσκαπτον εἰς δρόμους ἢ ἔσπαζον πέτρας, ἄλλοι ἐξηναγκάζοντο νά ἐργάζωνται εἰς πλουσίους ἰδιοκτήτας, οἵτινες ἐμίσθωνον παρά τοῦ βουλγάρου φρουράρχου ὡς κτήνη τούς ἱερεῖς,

ἄλλοι ἐκαθάριζον σταύλους καί ἄλλοι ἀποπάτους.

Θλιβερόν ἦτο τό θέαμα τῶν ἱερέων, ρακενδύτων ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον καί πεινώντων κυριολεκτικῶς, νά ἐργάζωνται ὡς δοῦλοι ὑπὸ τήν ἀπεχθῆ, αὐστηράν καί βάνανυσον ἐπιτήρησιν τῶν Βουλγάρων στρατιωτῶν.

Ἐπὶ 16 μῆνας ὑπέστημεν τά πάνδεινα. Περιωριζόμεθα, ἐρραπιζόμεθα, ἐξυλοκοπούμεθα, ἐρριπτόμεθα εἰς σκοτεινάς φυλακάς, κατηναγκαζόμεθα καθημερινῶς εἰς τὰς πλέον ἐξευτελιστικές ἀγγαρείας, παντοιοτρόπως ἐξηυτελιζόμεθα ὑπὸ τοῦ πρώτου τυχόντος Βουλγάρου στρατιώτου. Ὁ φρούραρχος τοῦ τόπου λοχαγός Γουράνωφ εἰς τὰς διαμαρτυρίας μας τυπικώτατα ἀπήντα: “Ὅλοι νά φοφήσουν. Κανεῖς νά μὴ γυρίσῃ”.

Λόγῳ τῶν κακουχιῶν καί τῶν πιέσεων κατὰ τά ἀναγκαστικά ἔργα ἀπέθανον 8 ἱερεῖς καί 4 μοναχοί».

Στὴν περίοδο τῆς Βουλγαρικῆς κατοχῆς ἐξορίσθηκαν ἀπὸ τήν πόλιν τῆς Δράμας 1.965 ἄτομα, ἀπὸ τά ὅποια ἐπέστρεψαν μόνον 1.359. Πέθαναν στήν ἐξορία 606 ἄτομα, δηλαδή τό 1/3 τῶν ἐξορίστων.

Ὁ Μιχαήλ Φέσσας, ὁ τότε Δήμαρχος Δράμας, συνελήφθη καί αὐτός τόν Ἰούνιο τοῦ 1917 καί ὠδηγήθηκε ἐξόριστος στή Σούμλα τῆς Βουλγαρίας. Σέ ἀναφορά του σχετική μέ τήν περίοδο αὐτή σημειώνει μεταξύ ἄλλων: «Ὑστερα ἀπὸ πέντε μέρες πα-

ραμονής στο στρατόπεδο ήρθε μία επιτροπή αξιωματικών που έκανε την επιλογή και αποστολή των όμηρων σε διάφορα μέρη της Βουλγαρίας και της Σερβίας. Ο χωρισμός αυτός ήταν μοιραίος. Περίπου τα 2/3 των όμηρων πέθαναν εργαζόμενοι κάτω από σκληρές συνθήκες στα καταναγκαστικά έργα και πολλοί απ' αυτούς δηλητηριάστηκαν από τους γιατρούς και τους νοσοκόμους στα νοσοκομεία όπου τους μετέφεραν. Αυτό είναι αλήθεια, μου τό διηγήθηκε ο κ. Σκούλτσας από την Καβάλα, ο οποίος είχε οδηγηθεί στη Σούμλα για θεραπεία. Συνάντησε εκεί ένα γιατρό, αιχμάλωτο Ρουμάνο αξιωματικό, ο οποίος τον συμβούλευσε να μην πάρει τίποτε από τα χέρια των νοσοκόμων, γιατί θα προσπαθοῦσαν να τον δηλητηριάσουν».

Η θηριωδία των Βουλγάρων δεν έκδηλώθηκε μόνο στους έκτοπισθέντες στη Βουλγαρία Έλληνες, ούτε στους κατοίκους μόνο των πόλεων, αλλά και σε όλα τα χωριά που είχαν ελληνικούς πληθυσμούς. Στη Δράμα περισσότερο δοκιμάστηκαν ή Χωριστή, τό Δοξάτο, ο Ξηροπόταμος, ή Προσοτσάνη και ή Αδριανή.

Ο Δημήτριος Ματάκος, Δήμαρχος Χωριστής (Τσατάλτζας) στην κατάθεσή του αναφέρει:

«Τό χωριό μας αποτελείται μόνο από Έλληνες, εκτός από μερικές σπάνιες εξαιρέσεις. Ο αριθμός των κατοίκων τό 1916 έφτανε τούς 3.000, από τούς οποίους επέζησαν 2.200. Στο χωριό υπήρχαν 3.950

κεφάλια ζώα, από τά όποια υπάρχουν σήμερα μόνο 275. Η σοδειά μας κάθε χρόνο ήταν 1.110.000 όκάδες σιτάρι, βρώμη, καπνός κ.τ.λ. Η ζημιά που έχουμε ύποστει άνέρχεται στίς 1.580.000 δραχμές. Ο αριθμός των νεκρών άνέρχεται σε 318 άτομα. Οί έκτοπισθέντες που πέθαναν άνέρχονται σε 216. Έπέστρεψαν στο χωριό 183. Τά όνόματα αυτών των ανθρώπων είναι γραμμένα στον κατάλογο που σας δίνω και στον όποιο αναφέρω όλες τίς λεπτομέρειες που χρειάζεστε».

Στό Δοξάτο, κατά τη διάρκεια της κατοχής, πέθαναν 321 άτομα. Έξορίστηκαν στη Βουλγαρία 701 άνδρες και επέστρεψαν 619.

Οί προεστοί της Κοινότητας Δοξάτου άφηγούνται:

«Οί Βούλγαροι εισέβαλαν στο Δοξάτο στίς 8 Αυγούστου 1916. Ένα τμήμα τους πολιορκήσε τό γραφείο της άστυνομίας και άπαίτησε την άμεση παράδοση των όπλων. Ο Διοικητής της άστυνομίας άρνήθηκε να παραδώσει τά όπλα και άπάντησε: - Θά πάρετε τά όπλα μας, μόνο αν μάς σκοτώσετε όλους. Οί Βούλγαροι όπισθοχώρησαν... Μετά από λίγες ώρες τριάντα κομιτατζήδες πολιορκήσαν τό κτίριο της άστυνομίας και τούς άνάγκασαν να παραδοθούν. Στίς 13 Αυγούστου ένας βούλγαρος αξιωματικός είπε στο Δήμαρχο και στους προεστούς: -Τή νύχτα αυτή να βγεíte όλοι από τά σπίτια σας μέ επικεφαλής τό Δήμαρχο και κρα-

τώντας λαμπάδες νά συγκεντρωθεῖτε στή βορειο-ανατολική πλευρά τῆς πόλης καί νά ὑποδεχθεῖτε τόν ὀθωμανικό στρατό, τόν ὁποῖο στή συνέχεια θά φιλοξενήσετε στά σπίτια σας. Προσέξτε νά περιποιηθεῖτε καλά τούς ἀνθρώπους αὐτούς, γιατί ἀλλιῶς δέν μπορῶ νά ἐγγυηθῶ γιά τήν ἀσφάλειά σας. Πράγματι κατά τίς 10.00 τό βράδυ πῆγαν ὅλοι νά συναντήσουν τόν περίφημο ὀθωμανικό στρατό, ἀλλά ἀντί αὐτοῦ συνάντησαν ἕνα τμήμα ληστών, κατοίκων τῶν γειτονικῶν τουρκικῶν χωριῶν τῆς περιοχῆς τῶν Κυργίων, ὀπλισμένων μέ διάφορα ὅπλα, μαχαίρια, τουφέκια. Παρά ταῦτα προθυμοποιήθηκαν οἱ κάτοικοι νά τούς φιλοξενήσουν στά σπίτια τους. Ἐκεῖνοι ὅμως ἀρνήθηκαν καί ἀπάντησαν: - Θά πᾶμε μόνο ἐκεῖ ὅπου εἶναι συγκεντρωμένες οἱ ὠραῖες γυναῖκες καί τά νεαρά σας κορίτσια, πού θά μᾶς ἐξυπηρετήσουν, ἀλλιῶς αὕτη τή νύχτα θά σᾶς πάρουμε τά κεφάλια.

Οἱ κάτοικοι πού δέν δέχθηκαν μιὰ τόσο ἐγκληματική ἀπαίτηση ξυλοκοπήθηκαν ἀνελέητα, ἕνας μάλιστα πέθανε ἀπό χτύπημα μαχαίριου. Ἐχοντας γίνει κύριοι τῆς καταστάσεως οἱ Τοῦρκοι καί βοηθούμενοι ἀπό τούς Βουλγάρους σκορπίστηκαν στό χωριό ληστεύοντας τά σπίτια καί βιάζοντας τά κορίτσια, τά ὁποῖα καί βασάνιζαν μέ τόν πλέον βάρβαρο τρόπο».

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ Β' ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Ἡ Διεθνὴς Ἀνακριτικὴ Ἐπιτροπὴ τὸ 1919 διεξήγαγε ἐρευνα σὲ 339 πόλεις καὶ χωριά τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, τὰ ὁποῖα τὸ 1916 εἶχαν πληθυσμὸ 305.000 κατοίκους.

⇒ Τὸ 1919 ὁ πληθυσμὸς τους εἶχε μειωθεῖ σὲ 235.000.

⇒ Ἀπεβίωσαν στὴν Ἀνατολικὴ Μακεδονία κατὰ τὴ Βουλγαρικὴ Κατοχὴ 32.000 (οἱ 30.000 λόγῳ πείνας, ξυλοδαρμῶν καὶ κακουχιῶν).

⇒ Ἐκτοπίστηκαν στὴ Βουλγαρία περίπου 42.000.

⇒ Μετανάστευσαν στὴ Βουλγαρία, γιὰ νά γλιτώσουν τὴν πείνα 10.000 ἕως 12.000.

⇒ Αὐτοὶ πού δέν ἐπέστρεψαν ἢ πέθαναν στὴ Βουλγαρία εἶναι περίπου 12.000.

⇒ Κατέφυγαν σὲ ἄλλες περιοχὲς τῆς Ἑλλάδας καὶ δέν ἐπέστρεψαν περίπου 16.000.

⇒ Ἡ ἐπιτροπὴ δέν μπόρεσε νά ἐξετάσει ἄλλα 155 χωριά, μέ πληθυσμὸ 50.000.

⇒ Ξεθεμελιώθηκαν ἀπὸ τούς Βουλγάρους 94 χωριά.

ΣΤΗΝ ΟΜΗΡΙΑ (Αρχιμ. Γαβριήλ Διονυσιάτου)

«Νά προτιμήσης νά σφαγῆς
μέ ἀτρόχιστο μαχαίρι, παρά νά εἶσαι ὁμηρος
στοῦ Βούλγαρου τό χέρι».

«...Όταν μετά 17 ἡμέρας φθάσαμε εἰς τόν τόπον τῆς ἐξορίας εἰς τό Σεβλίεβον, μεταξύ Πλεύνας καί Τυρνόβου εἰς τήν Βόρειον Βουλγαρίαν, ὀλίγον πρό μεσημβρίας τήν ἡμέραν τῆς Ἀγίας Μαρίνης, ἤλθεν ὁ Φρούραρχος τῆς πόλεως νά ἐπιθεωρήσῃ τοῦς αἰχμαλώτους του, καί ἀφοῦ μᾶς παρέταξε, ἤρχισε νά ἐρωτᾷ τόν καθ' ἕνα πῶς λέγεται καί ἀπό ποῦ εἶναι, ἄλλους Βουλγαριστί, ἄλλους Τουρκιστί καί ὅσους δέν ἐννοοῦσαν, Ἑλληνιστί, διότι κατήγετο ἐξ ἄνω Τζουμαγιάς καί εἶχε φοιτήσῃ εἰς τό Ἑλληνικόν Γυμνάσιον τῶν Σερρών. Μεταξύ ἄλλων ἠρώτησε καί τόν Ἐφημέριον τοῦ χωρίου Ἀναστασία τῆς Ζίχνης: «κᾶκ τί ἴμετο;» (πῶς ὀνομάζεσαι). Ὁ Ἱερεὺς, γνωρίζων τό Βουλγαρομακεδονικόν ἰδίωμα, τοῦ ἀπεκρίθη: «Πόπ Χρήστο». Ὁ δέ κολακευτικῶς ἐπανέλαβε: «μπράβο μπόλγαρσκο ἴμε» (εὗγε βουλγαρικόν ὄνομα). Ὁ Ἱερεὺς ἐθίγη στήν ἐθνικήν φιλοτιμίαν του καί εὐθαρσῶς τοῦ ἀπήντησεν εἰς τό αὐτό ἰδίωμα: «Μήπως ὁ Χριστός ἦτο Βούλγαρος καί εἶναι τό ὄνομά του Βουλγαρικόν;». Αὐτό ἦτο ἡ θρυαλλίς νά ἀνάψῃ τό ἡφαίστειον, τό κόκκινο πανί

νά ἐξαγριώσῃ τόν ταῦρον! Ἀρχισε τότε μέ τόν βαυσαυσότερον τρόπον νά ὑβρίζῃ πᾶν τό Ἑλληνικόν, νά μουντσώνῃ πρὸς ὅλους, νά ἀπειλῇ χτυπώντας τίς μπότες του. Καί ἀμέσως διατάζει τόν ἐπὶ κεφαλῆς μας ἐπιλοχίαν νά μᾶς βαστήξῃ ἐπὶ δύο ὥρας γυρισμένους πρὸς τόν ἥλιον, ἥτοι ἀπὸ τὰς 12 ἕως τὰς 2 τό μεσημέρι νηστικούς καί πεινασμένους, καί νά μὴν ἐπιτρέψῃ εἰς κανέναν νά καθήσῃ κάτω. Τό ἕν τρίτον, γέροντες, ἀσθενικοί, ἐξηντλημένοι ἀπό τίς κακουχίας καί τήν πείνα ἐλιποθύμησαν, καί θά ἀπέθνησκον, ἂν ὁ Ἐπιλοχίας, Ἑλλήν ἐκ Διδυμοτείχου, δέν συγκατέβαιναν νά τοὺς τραβᾷ εἰς τόν ἴσκιον τῶν ἀκακιῶν, πού ἦσαν τρία μέτρα ὀπισθεν. Αὐτά ἦσαν ἡ ἀπαρχὴ διετοῦς καί πλέον μαρτυρικῆς ὁμηρίας ἀπερίγραπτης, συνοψιζομένης εἰς τό δίστιχον τοῦ περὶ ὁμηρίας κεφαλαίου.

Καί παρόμοια δίστιχα συνθέταμε τίς ὥρες τῆςσχόλης μας ἀπὸ τήν καθημερινὴν ἀγγαραίαν στά ἀπαίσια «λάγγερ» τῆς Σούμλας κοντά στόν Δούναβι. Δουλεύαμε ὅλην τήν ἡμέρα σέ δημόσια ἔργα γιὰ ἕνα κομμάτι ψωμί καί λίγη σούπα ἀπὸ βρασμένα βερύκοκκα, καί τὰς Κυριακάς κλεισμένοι στά συρματοπλέγματα χωρίς καμμιὰ ἐπικοινωνία πρὸς τὰ ἔξω.

Τό βράδυ μᾶς κλείδωναν ἀνά εἴκοσι πέντε σέ ἰσόγειες χορτοσκέπαστες καλύβες, χαμηλές, ὅσο νά εἰμφορῇ ἄνθρωπος νά στέκεται ὄρθιος, καί ἐκεῖ χωρίς φῶς ἐκοιμώμεθα κατὰ γῆς μέ ἕνα χράμι οἱ

πολλοί για στρώμα, και ελάχιστοι μέ σκέπασμα, αυτά που μας επέτρεψαν οι Βούλγαροι κοιμ-
τατζήδες να πάρουμε, όταν μας σήκωσαν πρό
ήμερών από τό φιλόξενο Μοναστήρι της Κοσινί-
τσας του Παγγαίου.

Εκεί στά σκοτεινά μέ... ψυχαγωγία τή μουσική
των κουνουπιών του βάλτου τής Δοβρουτσάς, και
αχώριστη συντροφιά τά σμήνη των κατσαρίδων,
περνούσαμε τίς βραδιές μας μέ τήν ψυχή πνιγμένη
στό βάσανο τής έξορίας, στήν τυραννία τής άγγα-
ρείας και στήν άβεβαιότητα του μέλλοντος.

Διακόσιοι έξήντα τέσσαρες Παπαδες και Μονα-
χοί και δύο Αρχιερείς από τήν δύσμοιρη Μακεδο-
νία, που έπεσε στά χέρια των Γερμανοβουλγάρων,
από τήν Καβάλα μέχρι τήν Αχρίδα. Σεβάσμια γε-
ροντάκια όλόλευκα, συγκύπτοντα και συρόμενα
υπό τό βάρος 75 και 80 έτών και πλέον, νεώτεροι
εύγενικοί τύποι μέ τήν καλωσύνη του ιερατείου
διάχυτη εις τά πελιδνά (ώχρά) εκ τής λύπης και
των ταλαιπωριών πρόσωπά των, και νεαροί Λευί-
ται, Διάκονοι και Μοναχοί μέ τήν ανθούσαν νεό-
τητα των, όλοι φύρδην-μίγδην εις τάς τρώγλας
εκείνας τάς καταλλήλους διά χοιροστάσια, μέ μόνην
τήν κατηγορίαν ότι ήσαν Έλληνες. Τόση ήτο ή
λύπη και τόση ή άπελπισία από πάσης άπόψεως,
ώστε άπόλυτος σιγή έβασίλευεν έντός των έλεινών
εκείνων σταυλισμάτων, και μόνον ή πυγολαμπίς
καμένος, σπανίου και αυτού, σιγαρέττου, έπρόδιδεν

ότι εις τό σκοτεινό εκείνο άντρον των παντοίων
νυκτοβίων έρπετων, κατώκουν και άνθρωποι!

Πόσον βαρύ τό πέσιμο τής νύχτας στη φυλακή!
Πόσον πηχτό τό σκοτάδι τής σκλαβιάς, πόσον
φαρμακερές οι σκέψεις στο περιβάλλον τής έχ-
θρικής χώρας!

Μακριά από τήν αγαπητή Πατρίδα, μέσα στά
συρματοπλέγματα μέ μετρημένο τό ψωμί, χωρίς
φαγητό και μέ νερό από βρωμερά σιδηροβάρελα,
έκτεθειμένα στήν ιουλιανή ζέστη, και τό βράδυ ν'
ακούης δίπλα σου τά τσακάλια του βάλτου να
ουρλιάζουν όμαδικά και τίς κουκουβάγιες να σκού-
ζουν επάνω σου άπαίσια τήν συμφορά σου, αλλά
και τήν ιδική τους για τήν έξωσιν από τό μόνιμο
φώλιασμά τους.

Ίούλιος μήνας, και να αισθάνεσαι τήν νύκτα τήν
ύγρασία να περνά στά κόκκαλα, να αναπνέης μου-
χλα και σκοτάδι, και όταν ξημερώση, να βλέπης
τήν καταχνιά του βάλτου δίπλα σου να σου πλα-
κώνη τήν καρδιά. Ίούλιος μήνας και μόλις αρχισαν
να ροδίζουν τά σιτηρά, να φαίνεται από κανένα
ώριμο φρούτο!

«Τί τόπος άρκουδιάρικος! Τί φύσις άγριεμένη!...
Τί βαλτοτόπια άχαρα! Τί λάσπη βρωμισμένη!...
Άχ! Πόσο σ' έπεθύμησα, πατρίδα μου γλυκειά,
Πού κι άπ' τό μεσοχείμωνο ανθίζουν τά κλαριά!...»

Και ό πιό άπελπισμένος άνθρωπος, στίς φυσικές
άρρώστιες και συμφορές, παρακαλεί να ξημερώση

ή μέρα, και του φαίνεται ότι ξαλαφρώνει ή ψυχή του από τό βάρος και την πίεσιν της νύχτας. Και όμως ο αιχμάλωτος, ο ὄμηρος, ο ἐξόριστος, και δη εις χέρια βουλγαρικά, εὐχεται να μη ξημερώση ποτέ, να μην ιδῇ οὔτε τό φῶς της ἡμέρας, οὔτε τόν ἀπαίσιον βασανιστή του!...

Να ὑπῆρχε τουλάχιστον ἵχνος ἀνθρωπιάς, θά παρηγορούμεθα ὅπωςδήποτε, διότι αὐτά ἔχουν οἱ πόλεμοι. Κατάκλειστοι ὄλην την νύκτα, χωρίς δικαίωμα ἐξόδου. Τό πρωῒ και αὐτή ή φυσική ἀνακούφισις εις την κοινήν θέσιν, και τό πλύσιμο χειρῶν και προσώπου πολυτέλεια, και ἄς τό κουβαλούσαμε ἡμεῖς τό νερό, ζεβόμενοι ἀνά τέσσερις στό τράβηγμα και σπρώξιμο του τροχοφόρου. Ποῦ καφές; Ποῦ πρωῒνό ρόφημα; Ποῦ ἐρώτησις, ἂν πεινάς, ἂν ὑποφέρης, ἂν πεθαίνης! Εἰς τό παραμικρό και πιό δίκαιο παράπονο, ή ἀπάντησις: «μπέγαῖ» (φύγε), και μέ την μεταβολήν πρὸς ἀναχώρησιν τό ἐγκώμιον της φυλής σου, «προκλέτα ρότα» (ἄτιμο γένος).

Και από ποίους ή ἐξουδένωσις; Ἀπό ἀνθρώπους ἡμιαγρίους, χυδαίους και βρωμερούς, από στρατιώτας πού θεωροῦν φυσικόν να δέρνωνται δημοσίως από τόν δεκανέα των, και ἔτι φυσικώτερον να τούς φτύνῃ εις τό πρόσωπον! Ἀπό χριστιανούς, οἱ ὅποιοι νομίζουν ότι μόνον οἱ Βούλγαροι εἶναι τοιοῦτοι, και μόνον πρὸς αὐτούς ἔχουν ὑποχρεώσεις, και ὄχι πρὸς ἄλλογενεῖς, ἄς εἶναι και Παπαδες!

Τήν Κυριακή μᾶς πῆγαιναν στήν Ἐκκλησίαν των, ὁμαδικῶς και ἐν παρελάσει μεταξύ ἐνόπλου φρουρᾶς, ἵνα ἀναγκαστικῶς μᾶς πληροφορήσουν, ότι δέν ἦσαν «σχισματικοί», ἀλλά «γνήσιοι ὀρθόδοξοι»! Και μετά τό Εὐαγγέλιον ὁ Ἱερεὺς των κηρύττων ἐδείκνυε διαρκῶς πρὸς τό μέρος μας, και ὅπως μᾶς ἐπληροφόρουν κατόπιν βουλγαρομαθεῖς συνάδελφοι, μᾶς παρωμοίαζε μέ τούς Ἑβραίους, και ἔλεγαν ότι, «ὅπως ἐκεῖνοι διότι ἐσταύρωσαν τόν Χριστόν γυρίζουν κατηραμένοι εις τά πέρατα του κόσμου, ἔτσι κι αὐτοῖ οἱ Ἕλληνες Παπαδες πού ἔφαγαν τόν Βουλγαρισμό της Μακεδονίας, θά γυρίζουν του λοιποῦ αιχμάλωτοι του ἡρωικοῦ στρατοῦ μας, ἔως ὅτου παραδώσουν εις τόν διάβολον την ἀμαρτωλὸν ψυχὴν των! Στο τέλος ὁμως ἐνθυμηθεῖς, φαίνεται, ότι ἦτο ὁπαδός του Χριστοῦ, ἔδειξε συμπάθεια και εἶπεν: «Ἀφετε αὐτούς, τούς φθάνει αὐτή ή κατασχύνῃ να καταντήσουν σάν τούς γύφτους». Ἐπειτα λέγουν μερικοί, ιδίως Εὐρωπαῖοι, ότι ὑστεροῦν εις εὐγένειαν, πολιτισμόν και χριστιανισμόν «οἱ Πρώσοι τῶν Βαλκανίων»!

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μιά ἀμυδρή εἰκόνα και μία ἐλάχιστη ιδέα από τά φρικτά βιώματα του Ἑλληνισμοῦ της Μακεδονίας μᾶς δίνουν ὅλα τά παραπάνω. Ἄλλο, ὁμως, να τά ἀκούει κανεῖς από ἀπόσταση ἑκατό χρόνων και ἄλλο να τά βιώνει. Εἶναι, ὡστόσο, πολύ

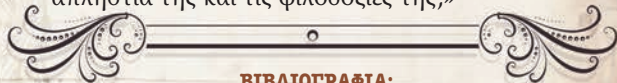
μαντικό νά τά γνωρίζουμε. Ἡ γνώση τῆς ἱστορίας, ἡ γνώση τῆς ἀλήθειας ἔχει πάντοτε παιδευτικό ρόλο, καί ἀσφαλῶς σωτήριο, ὅσον ἀφορᾷ τήν μελλοντική πορεία ἑνός λαοῦ.

Ἡ τελική ἀποτίμηση τῆς Β' Βουλγαρικῆς Κατοχῆς στή Νεότερη Ἑλληνική Ἱστορία μας διατυπώνεται στήν Ἐκθεση πού συνέταξε ἡ Διασυμμαχική Ἐπιτροπή, τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1919 καί ἀναφέρει τά ἑξῆς: «Εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἡ Βουλγαρία εἶχε ἓνα στόχο, τήν καταστροφή τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας. Δρώντας κατ' αὐτό τόν τρόπο ἱκανοποιούσε αἰσθήματα μίσους καί ἐκδικητικότητος πού χαρακτηρίζουν τή βουλγαρική νοοτροπία καί προετοίμαζε τίς διεκδικήσεις της γιά μιά περιοχή τήν ὁποία ἐποφθαλμιούσε ἐδῶ καί πολλά χρόνια.

Ὁ σχεδιασμός τῆς λιμοκτονίας ἦταν μιά ὑπουλήθη μέθοδος, πολύ ἀπάνθρωπη καί ἀποτελεσματική, ἐνῶ ταυτόχρονα πλούτιζαν ἡ βουλγαρική κυβέρνησις καί οἱ ἰδιῶτες.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐκτοπισμούς ὑπῆρξαν μιά πράξη καταδικαστέα ἀφ' ἑαυτῆς, ἐφόσον πρόκειται γιά παραβίαση τῶν κανόνων τοῦ πολέμου. Αὐτό, ὅμως, πού τοὺς καθιστᾷ ἀληθινὸ ἐγκλημα ἀπεχθές καί ἀτιμωτικό εἶναι ὅτι δέν ἐπρόκειτο γιά μέτρα ἀσφαλείας, ἀλλὰ γιά μέθοδο ἐξόντωσης. Πάνω ἀπὸ τὸ 1/4 τῶν ἐκπατρισθέντων ὑπέκυψαν στίς στερήσεις, στὰ χτυπήματα, στὰ βασανιστήρια, στήν

ἐξοντωτική ἐργασία. Κανένα πολιτισμένο ἔθνος δέν θά μπορούσε νά ἐπιβάλει σέ ἐγκληματίες τοῦ κοινοῦ Ποινικοῦ Δικαίου τό καθεστῶς πού ὑπέστησαν οἱ ἐκπατρισμένοι τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας... Πῶς νά χαρακτηρίσουμε μιά κυβέρνησις πού ἐπιδεικνύει τέτοια βαθεῖα ὑποκρισία, πού καταπατᾷ μέ τέτοια εὐκολία τό λόγο της, πού ἀγνοεῖ τοὺς κανόνες τοῦ διεθνοῦς δικαίου καί τίς πιὸ στοιχειώδεις ἀρχές τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου, πού καταδικάζει σέ συνεχές μαρτύριο χιλιάδες ἀκίνδυνων ἀνθρώπων, πού δέν ὑποχωρεῖ μπροστὰ σέ ὁποιοδήποτε μέτρο, ὅσο βάρβαρο κι ἂν εἶναι, προκειμένου νά ἱκανοποιήσει τίς ὁρέξεις της, τήν ἀπληστία της καί τίς φιλοδοξίες της;»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Τετράδια Βουλγαρικῆς Κατοχῆς, Ἀνατολική Μακεδονία 1916-1918, ἐπιμέλεια Ν. Ρουδομέτωφ, τ. 2ος, Ἱστορικό Λογοτεχνικό Ἀρχεῖο Καβάλας, Καβάλα 2008.
2. Β.Σ. Κάρτσιου, Ἡ Γενοκτονία τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας κατὰ τὴ 2η Βουλγαρικὴ Κατοχὴ (1916-18), ἐκδ. Ἑρωδιός, Θεσσαλονίκη 2010.
3. Δ. Πασχαλίδη, Τὰ δεινοπαθήματα τῆς Χωριστῆς κατὰ τὴ δευτέρη βουλγαρικὴ κατοχὴ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, Χωριστὴ 2006.
4. Δημ. Πασχαλίδη, Ἡ Ἐκθεση τοῦ Ν.Μπακόπουλου, Νομάρχης Δράμας κατὰ τὴ δευτέρη Βουλγαρικὴ Κατοχὴ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας (1916-18).
5. Δημ. Πασχαλίδη, Ἡ Χωριστὴ Δράμας (Τσατάλτζα) κατὰ τὴ δευτέρη Βουλγαρικὴ Κατοχὴ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας (1916-18).
6. Ἀρχμ. Γαβριήλ, Ἀναμνήσεις καὶ Νοσταλγία, Θεσσαλονίκη 1958.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΧΩΡΙΣΤΗΣ

Τῆς Βουλγαρίας τὰ βουνά

Τῆς Βουλγαρίας τὰ βουνά Θεέμ' χαμήλωσέ τα
Να δοῦμ' τὰ Ἐβληνόνουηλα καὶ πάλῃ ψῆλῳσέ τα.
Κίτσοβο, φοβερό θεριό, χάρος μέ τό δρεπάνι
κόβει- ἀνέλπτα- κορμιά, διάκριση δέν κάνει.

Τό φαρμάκι

Τό Κίτσοβο, τό Κόδοτοβαρ κι αὐτό τό Καρναπάτ(ι)
αὐτὰ τὰ τρία πότισαν τόν κόσμο τό φαρμάκι.
Ἀποβραδύς Χριστοῦγεννα καμπάνις νά χτυποῦνε
καὶ τὰ καπμένα τὰ παιδιά πέτρες νά κουβαλοῦνι.
Ἀφῆσ' μας κουμαντάρη μου νά πᾶμι στό Χριστό μας
ν' ἀνάψοιμ' ἀπό ἓνα κερί, νά κάνοιμ' τό σταυρό μας.

Πουηλιά τοῦ Κίτσοβου

Ἐσεῖς πουηλιά τοῦ Κίτσοβου, ἄν πᾶι στήν Ἑλλάδα
νά δώσι χαιρετίσματα στήν δόξια μου τή μάνα.
Νά μὴν πῖτι πὼς πέθανα, νά πῖτι πὼς παντρεύκα.
Κάνω τὴν πηλάκα πιθιρά, τή μαύρη γῆς γυναῖκα
κι αὐτὰ τὰ θιανονπέτραδα ἀδέρφια καὶ ζαδέρφια,
καπμένα μου πουηλιά, ἀδέρφια καὶ ζαδέρφια.

Τό πότισμα τῶν ζώων στήν Ἀγία Βαρβάρα

Βούλγαροι στρατιωτικοὶ στό σημεῖο ὅπου βρῖσκε-
ται σήμερα τό Φεστιβάλ Κινηματογράφου

Φωτογραφία στόν περίβολο τῆς Μητροπόλεως Δράμας. Στό πίσω μέρος τῆς διαβάζουμε στό γαλλικά: «Ενθύμιον τῆς 21ης Μαΐου 1917, ἡμέρα τῆς ὀνομαστικῆς ἐορτῆς τῆς Α.Μ. Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Κωνσταντίνου. Δράμα 24 Μαΐου-6 Ἰουνίου 1917. Νικόλαος Μπακόπουλος, Νομάρχης Δράμας».

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

1	Π	† ΠΕΡΙΤΟΜΗ Ι. ΧΡΙΣΤΟΥ. Βασιλείου Μεγ., Ἐμμελείας
2	Σ	☞ Ἀγ. Σεραφεῖμ Σάρφω, Σιλβέστρου, Θεαγένους, Θεοδότης
3	Κ	† ΠΡΟ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ. Μαλαχίου προφ., Γορδίου μ., Θωμαΐδος
4	Δ	Σύναξις τῶν 70 Ἀπ., Θεοκτίστου
5	Τ	Θεοπέμπτου καὶ Θεωνά τῶν μαρτ., Συγκλητικῆς ὁσίας (νηστεία)
6	Τ	† ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ
7	Π	† Σύναξις Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου
8	Π	Γεωργίου Χοζεβίτου, Δομνίκης
9	Σ	☉ Πολυεύκτου μάρτ., Εὐστρατίου ὁσ., Παρθένας Ἐδεσσαίας
10	Κ	† ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΩΤΑ. Γρηγορίου Νύσσης, Δομετιανοῦ Μελιτινῆς
11	Δ	† Θεοδοσίου Κοινοβ., Νικηφόρου νεομ.
12	Τ	Τατιανῆς μάρτ., Εὐθασίας, Μερτίου
13	Τ	Ἑρμούλου, Στρατονίκου μ., Μαξίμου Κουσσοκαλυβίτου
14	Π	Τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ραϊθῷ ἀναιρεθέντων, Δαμιανοῦ
15	Π	Παύλου Θηβαίου, Ἰωάννου Καλυβίτου
16	Σ	☷ Προσκ. ἀλύσ. ἀπ. Πέτρου, Νικολάου Μυτλ., Ἐλασίπτου μάρτ.
17	Κ	† ΙΒ' ΛΟΥΚΑ (10 Λεπρ.). Ἀντωνίου Μ., Ἀντωνίου Βερ., Γεωργίου Ἰωαν.
18	Δ	† Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας
19	Τ	Μάρκου Εὐγενικοῦ, Μακαρίου Αἰγυπτίου, Μακαρίου Καλογερά
20	Τ	† Εὐθυμίου Μεγ., Εὐσεβίου, Ζαχαρίου νεομ. Ἀρτης
21	Π	† Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Εὐγενίου τοῦ Τραπεζουντίου
22	Π	Τιμοθέου ἀπ., Αναστασίου Πέρσου, Ἰωσήφ ἡγιασμένου
23	Σ	☉ † Διονυσίου ἐν Ὀλύμπῳ, Κλήμεντος Ἀγκύρ., Ἀγαθαγγέλου μάρτ.
24	Κ	† ΙΔ' ΛΟΥΚΑ (Τυφλοῦ). Ξένης ὁσ., Βαβύλα, Νεοφύτου Ἐγκλείστου
25	Δ	† Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Αὐξεντίου νεομ., Μαργαρίτας
26	Τ	Ξενοφάντος ὁσ. καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, Ἀμνᾶ ὁσίου
27	Τ	† Ἀν. Λειψ. Ἰωάν. Χρυσόστομου, Κλήμεντος, Δημητρίου νεομ.
28	Π	Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, Παλλαδίου, Ἰακώβου, Χάριτος
29	Π	Ἀνακ. Λειψάνων Ἰγνατίου Θεοφόρου, Δημητρίου Χίου
30	Σ	† Τριῶν Ἱεραρχῶν (Ἑορτὴ Παιδείας), Θεοφίλου τοῦ νέου
31	Κ	☞ † ΙΕ' ΛΟΥΚΑ (Ζαχαρίου). Κύρου, Ἰωάννου Ἀναργ., Ἠλίου Ἀρδούνη

2016

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν καὶ μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ - ΕΩΘΙΝΟΝ
1	Κολοσ. β' 8-12	Λουκ. β' 20-21, 40-52	Περιτομή Χριστοῦ
3	Β' Τιμ. δ' 5-8	Μάρκ. α' 1-8	πλ. β' - Θ'
6	Τίτ. β' 11-14, γ' 4-7	Ματθ. γ' 13-17	Θεοφανείων
7	Πράξ. ιθ' 1-8	Ἰωάν. α' 29-34	Βαπτιστοῦ Ἰωάννου
10	Ἐφεσ. δ' 7-13	Ματθ. δ' 12-17	Βαρύς - Ι'
17	Ἐβρ. ιγ' 17-21	Λουκ. ιζ' 12-19	πλ. δ' - ΙΑ'
18	Ἐβρ. ιγ' 7-16	Ματθ. ε' 14-19	Ἀγίου Ἀθανασίου
20	Β' Κορ. δ' 6-15	Λουκ. στ' 17-23	Εὐθυμίου Μεγάλου
24	Α' Τιμ. α' 15-17	Λουκ. ιη' 35-43	α' - Α'
25	Ἐβρ. ζ' 26 - η' 2	Ἰωάν. ι' 9-16	Ἀγ. Γρηγορίου Θεολόγου
30	Ἐβρ. ιγ' 7-16	Ματθ. ε' 14-19	Τριῶν Ἱεραρχῶν
31	Α' Τιμ. δ' 9-15	Λουκ. ιθ' 1-10	β' - Β'

ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΕΣ ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

- 7/1 Ἱ.Ν. Τιμίου Προδρόμου Ἀργυρουπόλεως
 17/1 Ἱ.Ν. Ἀγίας Εἰρήνης Δράμας
 18/1 Ἱ.Ν. Ἀγίου Ἀθανασίου Δοξάτου, Καλαμπά-
 χίου, Πετρούσας
 21/1 Ἱ.Ν. Ἀγίου Εὐγενίου Ἀρκαδικοῦ
 30/1 Ἱ.Ν. Ἀγ. Τριῶν Ἱεραρχῶν Πηγαδίων

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

1	Δ	Τρύφωνος, Περπετούας μ., Βασιλείου Θεο/νίκης, Αναστασίου νεομ.
2	Τ	† ΥΠΑΠΑΝΤΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ , 'Ιορδάνου νεομ. Τραπ.
3	Τ	Συμεών Θεοδ., 'Αννης προφ., Σταματίου, Νικολάου, 'Ιωάννου
4	Π	'Ισιδώρου Πηλουσ., Νικολάου όμ., Αβραμίου ιερομ.
5	Π	Αγάθης μ., Πολυευκτού Κωνσταντινουπόλεως
6	Σ	Φωτίου πατρ. Κων/πόλεως, Βουκόλου Σμύρνης, Φαύσας
7	Κ	† ΙΣΤ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Ταλάντων) , Παρθενίου Λαμπ., Λουκά έν Στειρίφ
8	Δ	Θεοδώρου στρατ., προφ. Ζαχαρίου
9	Τ	† ΑΝΑΚΟΜΙΔΗ ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΟΣΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ , Νικηφόρου μάρτ.
10	Τ	† ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΙΕΡΟΜ. , Ζήνωνος ταχυδρ., Αναστασίου 'Ιεροσ.
11	Π	Βλασίου ιερομ., Θεοδώρας βασιλίσσης
12	Π	Μελετίου Άντιοχείας, Χρήστου νεομ. κηπουρ.
13	Σ	Ακύλα & Πρισκίλλης άποστόλων, Εύλογίου
14	Κ	† ΙΖ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (ΧΑΝΑΝΙΑΣ) , Αύξεντίου, Αβραάμ, Νικολάου
15	Δ	Όνησίμου άπ., Εύσεβιου όσ., Άνθίμου
16	Τ	Παμφίλου μ., Φλαβιανού έπισκ. Κων/πόλεως
17	Τ	Θεοδώρου Τήρ., Θεοδώρου Μυτιλ. νεομ., Μαρίας μνης ίσαπ.
18	Π	Λέοντος Ρώμης, Αγαπητού Σιναίου όμολογητού
19	Π	Φιλοθέης Αθηναίας, Αρχίππου, Φιλήμονος Άποστ., Νικήτα νεομ.
20	Σ	Λέοντος έπισκ. Κατάνης, Βησσαρίωνος όσ., Αγάθωνος Ρώμης
21	Κ	† ΙΣΤ' ΛΟΥΚΑ (Τελώνου & Φαρισαίου) Τιμοθέου του έν Συμβόλοις
22	Δ	Τών έν τοίς Εύγενίου Μαρ., Θαλασσίου και Βαραδάτου
23	Τ	† ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ , Προτερίου Αρχιεπ. Άλεξανδρείας
24	Τ	† Α· Β' ΕΥΡΕΙΣ ΚΕΦΑΛΗΣ 'ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ
25	Π	Ταρασίου Κων/πόλεως, Ρηγίνου έπισκόπ. Σκοπέλου
26	Π	Φωτεινής ίσαπ. Σαμαρείτ., Θεοκλήτου μάρτ., 'Ιωάννου νεομ.
27	Σ	Προκοπίου Δεκαπολίτου όμολ., Στεφάνου γυροκόμου
28	Κ	† ΙΖ' ΛΟΥΚΑ (Ασώτου) , Βασιλείου όμολ., Κυράνης νεομ.
29	Δ	Κασσιανού όμολογητού του Ρωμαίου

Αναγνώσματα Κυριακῶν καί μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ - ΕΩΘΙΝΟΝ
1	Ρωμ. η' 28-39	Λουκ. ι' 19-21	Άγίου Τρύφωνος
2	Έβρ. ζ' 7-17	Λουκ. β' 22-40	Υπαπαντής
7	Β' Κορ. στ' 1-10	Ματθ. κε' 14-30	γ' - Γ'
10	Β' Τιμ. β' 1-10	'Ιωάν. ιε' 17-ισ' 2	Άγ. Χαραλάμπους
14	Β' Κορ. στ' 16 - ζ' 1	Ματθ. ιε' 21-28	δ' - Δ'
21	Β' Τιμ. γ' 10-15	Λουκ. ιη' 10-14	πλ. α' - Ε'
24	Β' Κορ. δ' 6-15	Ματθ. ια' 2-15	Άγ. 'Ιωάννου Προδρόμου
28	Α' Κορ. στ' 12-20	Λουκ. ιε' 11-32	πλ. β' - ΣΤ'

ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΕΣ ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

2/2	Ι. Μονή Αναλήψεως - Ταξιάρχαι - Σίψα
9/2	Ι. Μονή Αναλήψεως - Ταξιάρχαι - Σίψα
	Άνακομιδή λειψάνων όσιού Γεωργίου

2016

ΜΑΡΤΙΟΣ

1	Τ	☞	Ευδοκίας όσιμ., Μαρκελλού, Αντωνίνης
2	Τ		Νικολάου Πλανά, Ήσυχίου Συγκλητικού, Εύθαλις μάρτ.
3	Π		Εύτροπίου, Καλλινίκου, Βασιλίσκου μάρτ.
4	Π		Γερασίου Ἰορδανίτου, Παύλου & Ἰουλιανῆς μάρτ.
5	Σ		† Ψυχοσάββατον. Κώνωνος, Ἀρχελάου & τῶν σὺν αὐτῷ 152 μ.
6	Κ		† ΑΠΟΚΡΕΩ (Κρίσεως). Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μαρτύρων
7	Δ		Τῶν ἐν Χερσῶν ἱερομ., Ἐφραίμ, Βασιλέως, Λαυρεντίου
8	Τ	☩	Θεοφυλάκτου, ἐπισκ. Νικομηδ., Ἐρμού ἀπ., Δομετίου
9	Τ		† Τεσσαράκοντα Μαρτύρων τῶν ἐν Σεβαστείᾳ, Καισαρίου
10	Π		Κοδράτου, Ἀναστασίας Πατρικίας, Μιχαὴλ Μαυρουδῆ νεομ.
11	Π		Σωφρονίου Πατρ. Ἱεροσολ., Θαλοῦ, Θεοδώρας Ἄρτης
12	Σ		Θεοφάνους ὁμολ., Γρηγορίου Διαλόγου, Συμεὼν Νέου Θεολ.
13	Κ		† ΤΗΣ ΤΥΡΙΝΗΣ. Νικηφόρου Κων/πόλεως, Ποπλίου Ἀθηνῶν
14	Δ		† Καθάρᾳ Δευτέρᾳ. Βενεδίκτου ὁσ., Εὐσχήμονος ὁμολ.
15	Τ	☩	Ἀγαπίου, Τιμολάου, Ἀριστοβούλου, Μανουὴλ νεομ.
16	Τ		Χριστοδούλου τοῦ ἐν Πάτμῳ, Σαββίνου Αἰγυπτίου
17	Π		Ἀλεξίου, ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, Θεοστηρίκτου ὁμολ.
18	Π		† Α' Χαιρετισμοί. Κυρίλλου Ἱεροσ., Τροφίμου, Εὐκαρπίωνος
19	Σ		† Αγ. Θεοδώρων, ἀνάμνησις τοῦ διὰ κολλύβων θάψματος, Χρυσάνθου ὁ Δαρείου
20	Κ		† Α' ΝΗΣΕΙΩΝ (Ὁρθοδοξίας). Τῶν ἐν μονῇ Ἀγ. Σάββα ἀναίρ.
21	Δ		Ἰακώβου ὁμολογητοῦ, Θωμᾶ Κων/πόλεως
22	Τ		Βασιλείου Ἀγκύρας, Καλλινίκης
23	Τ	☩	Νίκωνος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 199 μάρτ.
24	Π		Ἀρτέμονος ἱερομ., Παρθενίου νεομ. Χίου, Ζαχαρίου
25	Π		† Β' Χαιρετισμοί. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου (Ἐθνικὴ ἐορτὴ)
26	Σ		Σύναξις ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ
27	Κ		† Β' ΝΗΣΕΙΩΝ (Γρηγ. Παλαμά). Ματρώνης, Λυδίας, Φιλητοῦ
28	Δ		Ἰλαρίωνος ὁσίου τοῦ νέου, Ἡρωδῆωνος ἀποστ.
29	Τ		Μάρκου Ἀρεθουσιῶν, Κυρίλλου, Ἰωάν
30	Τ		Ἰωάννου Κλίμακος, Ζαχαρίου νεομ.
31	Π	☩	Ἰππασίου ἐπ. Γαγγῶν, Ἀκακίου ὁμ., Θεοφίλου ἐν Κρήτῃ

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν καὶ μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ - ΕΩΘΙΝΟΝ
6	Α' Κορ. η' 8-θ' 2	Ματθ. κε' 31-46	βαρύς - Ζ'
9	Ἐβρ. ιβ' 1-10	Ματθ. κ' 1-16	Ἄγιων 40 μαρτύρων
13	Ρωμ. ιγ' 11-δ' 4	Ματθ. στ' 14-21	πλ. δ' - Η'
19	Β' Τιμ. β' 1-10	Μάρκ. β' 23-γ' 5	Αγ. Θεοδώρου Τήρωνος
20	Ἐβρ. ια' 24-26, 32-40	Ἰωάν. α' 44-52	α' - Θ'
25	Ἐβρ. β' 11-18	Λουκ. α' 24-38	Εὐαγγελισμοῦ
27	Ἐβρ. α' 10-14, β' 1-3	Μάρκ. β' 1-12	β' - Ι'

ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΕΣ ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

- 19/3 Ἱ. Ν. Ἀγ. Θεοδώρων Πρινολόφου
 25/3 Ἱ.Ν. Εὐαγγ. Θεοτόκου Δράμας, Βαθυσπή-
 λου, Καλαμώνος, Κάτω Κεφαλαρίου

2016

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

1	Π	† Γ' Χαιρετισμοί. Μαρίας Αιγυπτίας, Γεροντίου μ., Βασιλείου μ.
2	Σ	Τίτου όσ., Θεοδώρας παρθενομ., Αιδεσίου
3	Κ	† Γ' ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Σταυρ/σεως). Νικήτα όμολ., Ίωσήφ ύμνογρ.
4	Δ	Γεωργίου έν Μαλεβ., Θεωνά Θεσ/νίκης, Θεοδούλου
5	Τ	Κλαυδίου, Διοδώρου μ., Γεωργίου ν., Θεοδώρας τής έν Θεσ/νίκη
6	Τ	Εύτυχίου πατριάρχου Κ/πόλεως,
7	Π	☩ Καλλιόπης & Ακυλίνης, Σάββα Καλύμνου, Γεωργίου Μυτιλ.
8	Π	† Δ' Χαιρετισμοί. Ηρωδίωνος, Αγάβου, Ερμού, Ρούφου
9	Σ	Εύσυχίου μάρτ. του έν Καισαρεία, Βαδίου όσιου.
10	Κ	† Δ' ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Ίωάννου Κλίμακος). Γρηγορίου Ε'
11	Δ	Άντίπα, έπισκ. Περγάμου, Τρυφαίνης όσίας
12	Τ	Βασιλείου έπισκ. Παρίου όμολογ., Σεργίου Κων/εως
13	Τ	† ΜΕΓΑΣ ΚΑΝΩΝ. Μαρτίνου Ρώμης, Ζωΐλου & Θεοδοσίου
14	Π	☩ Θωμαΐδος μ., Αριστάρχου, Πούδη, Τροφίμου έκ των Ο'
15	Π	† ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ. Κρήσκεντος μάρτ., Λεωνίδου Αθ.
16	Σ	Αγάτης, Ειρήνης, Χιονίας, Χαρίσης, Νίκης καί των σύν αύταΐς
17	Κ	† Ε' ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Μαρίας Αιγυπτίας). Μακαρίου Κορ., Άδριανού
18	Δ	Ίωάννου & Αθανασίας όσ., Ίωάννου όσ. νεομ. Ίωαν.
19	Τ	Παφνουτίου ιερ., Τρύφωνος Κων/πόλεως,
20	Τ	Ζακχαΐου άπ., Θεοδώρου Τριχινά
21	Π	Άλεξάνδρας βασ., Αναστασίου του Σιναΐτου
22	Π	☩ Ναθαναήλ άποστ., Θεοδώρου του Συκεώτου
23	Σ	† Του Λαζάρου. Γεωργίου μεγαλομ. του Τροπαιοφόρου
24	Κ	† ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ. Ελισάβετ όσ., Σάββα στρατ., Δούκα μ., Άχιλλέως ιερ.
25	Δ	† Μ. ΔΕΥΤΕΡΑ. Ίωσήφ Παγκάλου, Μάρκου εύαγγελιστού
26	Τ	† Μ. ΤΡΙΤΗ. Τών 10 Παρθένων
27	Τ	† Μ. ΤΕΤΑΡΤΗ. Τής άλειψάσης τον Κύριον μύρω
28	Π	† Μ. ΠΕΜΠΤΗ. Ο Μυστικός Δείπνος
29	Π	☩ † Μ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ. Τά Άγια Πάθη του Κυρίου
30	Σ	† Μ. ΣΑΒΒΑΤΟΝ. Η εις Άδου Κάθοδος του Κυρίου

Αναγνώσματα Κυριακῶν καί μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ - ΕΩΘΙΝΟΝ
3	Έβρ. δ' 14-ε' 6	Μάρκ. η' 34-θ' 1	γ' - ΙΑ'
10	Έβρ. στ' 13-20	Μάρκ. θ' 17-31	δ' - Α'
17	Έβρ. θ' 11-14	Μάρκ. ι' 32-45	πλ. α' - Β'
23	Έβρ. ιβ' 28 - ιγ' 8	Ίωάν. ια' 1-45	Έγέρσεως Λαζάρου
24	Φιλίπ. δ' 4-9	Ίωάν. ιβ' 1-18	Βαΐων

ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΕΣ ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

10/4 'Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Δράμας. Δ' Κυριακή Νηστειών. Λιτάνευσις έν τη πόλει τής Δράμας των ιερών λειψάνων του όσίου Γεωργίου του όμολογητού.

23/4 'Ι.Ν. Αγίου Λαζάρου Κουδουνίων

2016

ΜΑ·Ι·ΟC

1	K	† ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ . Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου
2	Δ	† Δευτέρα Διακαιν., Γεωργίου Τροπαιοφόρου, Ἀν. Λειψ. Ἀγ. Ἀθανασίου
3	Τ	† Τρίτη Διακαιν., Μάρκου Εὐαγγελιστοῦ, Ραφαήλ, Νικολάου & Εἰρήνης
4	Τ	Τῶν ἐκ Σαμοθράκης 5 μαρτύρων, Πελαγίας μάρτ., Ἰλαρίου
5	Π	† Εἰρήνης μεγάλου , Εὐθυμίου ἐπισκ. Μαδύτου, τοῦ θαυματ.
6	Π	† Ζωοδόχου Πηγῆς , ἰωβ πολυάθλου, Σεραφεῖμ, Σοφίας Κλεισούρας
7	Σ	Τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος Τιμίου Σταυροῦ ἐπὶ Μ. Κων/νου
8	K	† ΤΟΥ ΘΩΜΑ . Ἰωάννου Θεολόγου, 172 Ὁσιομαρτ. Εἰκοσιφοινίσσης
9	Δ	Ἡσαΐου προφήτ., Χριστοφόρου μ., Νικολάου ἐν Βουνενοῖς
10	Τ	Σίμωνος ἀπ. Ζηλωτοῦ, Λαυρεντίου οἰοίου
11	Τ	Κυρίλλου & Μεθοδίου ἱσαπ., Ἀργυροῦ νεομάρτυρος
12	Π	Ἐπιφανίου ἐπισκ. Κύπρου, Γερμανοῦ Κων/πόλεως, Θεοδώρου
13	Π	† Γλυκερίας μ., Σεργίου, Εὐθυμίου σσ., Παισικάκου
14	Σ	Θεράποντος ἱερομ., Ἰσιδώρου ἐν Χίψ, Μάρκου & Ἰωάννου νεομ.
15	K	† ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ . Παχωμίου Μεγ., Ἀχιλλίου ἐπ. Λαρίσης
16	Δ	Θεοδώρου ἡγιασμένου, Νικολάου νεομάρτ. ἐκ Μετσόβου
17	Τ	Ἀνδρονίκου & Ἰουνίας ἀποστ., Ἀθανασίου ἐπ., Νικολάου νεομ.
18	Τ	Πέτρου, Διονυσίου, Ἡρακλείου, Παυλίνου, Ἰουλίας μάρτ.
19	Π	Πατρικίου ἐπ., Ακακίου, Μεγανόδρου μάρτ., Μέμονος θαυμ.
20	Π	Λυδίας Φιλιππησίας ἱσαποστόλου, Θαλλελαίου, Νικήτα Χίου
21	Σ	† Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Ἰσαποστόλων , Παχωμίου
22	K	† ΠΑΡΑΛΥΤΟΥ . Βασιλίσκου μάρτ., Παύλου & Δημητρίου νεομ.
23	Δ	Μιχαήλ Συνάδων, Συνεαῖου ἐπ. Κύπρου, Μαρίας Κλωπᾶ
24	Τ	Συμεῶν Στυλίου, Ἰλαρίωνος, Μελετίου
25	Τ	† Μεσοπεντηκοστῆς . Γ' εὐρ. Τ. Κεφ. Προδρόμου, Ὑπομονῆς
26	Π	Κάρπου & Ἀλφαίου ἀπ., Ἀλεξάνδρου νεομ. ἐκ Θεσ/νίκης
27	Π	Ἰωάννου Ρώσου, Θεράποντος & Ἑλλαδίου ἱερομ.
28	Σ	Εὐτυχούς ἐπισκ. Μελιτινῆς, Ἐλικωνίδος μάρτυρος
29	K	† ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΟΣ . Θεοδοσίας μάρτ., Θεοδοσίας Κων/πόλεως
30	Δ	Ἰσακίου ἡγ.ομ. Δαλμάτων, Βαρλαάμ οἰοίου
31	Τ	Ἑρμείου μάρτυρος, Εὐσεβίου, τῶν ἐν Ἀσκάλωνι

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν καὶ μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ - ΕΩΘΙΝΟΝ
1	Πράξ. α' 1-8	Ἰωάν. α' 1-17	Ἅγιον Πάσχα
2	Πράξ.ιβ' 1-11	Ἰωάν. α' 18-28	Ἀγίου Γεωργίου
3	Α' Πέτρ. ε' 6-14	Λουκ. κδ' 12-35	Εὐαγγελ. Μάρκου
6	Πράξ. γ' 1-8	Ἰωάν. β' 12-22	Ζωοδόχου Πηγῆς
8	Α' Ἰωάν. α' 1-7	Ἰωάν. κ' 19-31	Αποστόλου Θωμᾶ
15	Πράξ. στ' 1-7	Μάρκ. ιε' 43-ιστ' 8	β' - Δ'
21	Πράξ. κστ' 1, 12-20	Ἰωάν. ι' 1-9	Κων/νου-Ἑλένης
22	Πράξ. θ' 32-42	Ἰωάν. ε' 1-15	γ' - Ε'
25	Β' Κορ. δ' 6-15	Ἰωάν. ζ' 14-30	Μεσοπεντηκοστῆς
29	Πράξ. ια' 19-30	Ἰωάν. δ' 5-42	δ' - Ζ'

ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΕC ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

- 2/5 Ἱ.Ν. Ἀγίου Ἀθανασίου Δοξάτου, Πετρούσας
2/5 Ἱ.Ν. Ἀγίου Γεωργίου Καλαμπακίου, Κοκκινογείων, Κουδουνίων, Κυργίων (Αγάπη), Μοναστηρακίου, Νέας Ἀμισοῦ, Νικηφόρου, Ξηροποτάμου, Πλατανοβρύσεως, Πρασινάδας, Σιδηρονέρου, Σιταγρών, Τείχους, Φτελιάς, Φωτολίβους, Χαμοκεράσων, Μαυροκορδάτου
3/5 Ἱ.Ν. Ἀγ. Ραφαήλ, Νικολάου καὶ Εἰρήνης Πανοράματος Δράμας
4/5 Ἱ. Μητροπολιτικὸς Ναός. Σύναξις Ὑπεραγίας Θεοτόκου Πορταΐτισσης
5/5 Ἱ.Ν. Ἀγίας Εἰρήνης Δράμας
6/5 Ἱ.Ν. Ζωοδόχου Πηγῆς Πλατανιάς, Καλλιφύτου
8/5 Ἱερά Μονή Εἰκοσιφοινίσσης. Τῶν ἁγίων 172 ὁσιομαρτύρων τῶν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀναιρεθέντων
21/5 Ἱ.Ν. Ἀγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Δράμας, Παρανεστίου, Μεγαλοκάμπου, Παλιαμπέλων

2016

ΙΟΥΝΙΟΣ

1	Τ	Ίουστίνου φιλοσόφου, Πύρρου ιερομάρτυρος, Χαριτών
2	Π	Νικηφόρου Κων/πόλεως, Κωνσταντίνου νεομ. του έξ Αγαρηνών
3	Π	Λουκιλιανού & τών συν αύτψ, Παύλης μ., Αθανασίου όσιου
4	Σ	Μάρθας-Μαρίας άδελ. Λαζάρου, Μητροφάνους Κων/πόλεως
5	Κ	† ΤΥΦΛΟΥ. Δωροθέου έπισκ. Τύρου, Νικάνδρου μάρτ.
6	Δ	Ίλαρίωνος ήγουμένου Δαλμάτων, Θεοδώρου ήγιασμένου
7	Τ	Θεοδότου του έν Αγκύρα, Σεβαστιανής όσίας
8	Τ	† Απόδοσις Πάσχα. Ανακ. λειψ. Θεοδώρου Στρατ., Καλλιόπης
9	Π	† ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ. Κυρίλλου άρχιεπ. Άλεξ., Θέκλας μάρτ.
10	Π	Θεοφάνους, Πανσέμνης όσ., Άλεξάνδρου, Αντωνίνης
11	Σ	Βαρθολομαίου & Βαρνάβα άποστ., Λουκά Συμφερουπόλεως
12	Κ	† ΠΑΤΕΡΩΝ Α' ΟΙΚ. ΣΥΝΟΔΟΥ. Όνουφρίου όσ., Πέτρου του έν Άθψ
13	Δ	Άκυλίνης, Διοδώρου μάρτ., Άννης καί Ίωάννου
14	Τ	Έλισσαίου πρ., Μεθοδίου, Νήφωνος
15	Τ	Έρωνύμου, Αύγουστίνου έπισκ. Ίππωνος, Άμώς προφήτου
16	Π	Τύχωνος έπισκ. Αμαθούντος Κύπρου
17	Π	Ίσαύρου, Βασιλείου, Ίννοκεντίου, Μανουήλ, Σαβέλ, Ίσμαήλ
18	Σ	† ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟΝ. Λεοντίου Θεοδούλου, Υπατίου, Αίθериου
19	Κ	† ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ. Ιουδα (Θαδδαίου) άπ., Ζήνωνος, Παΐσιου Μεγ.
20	Δ	† Άγ. Πνεύματος. Μεθοδίου Πατάρων, Νικολάου Καβάσιλα
21	Τ	Ίουλιανού μάρτ., Τερεντίου, Νικήτα νεομ.
22	Τ	Εύσεβίου ιερομ. έπισκ. Σαμοσάτων, Ζήνωνος, Ζηνά μάρτ.
23	Π	Αγριππίνης, Άριστοκλέους, Δημητρίου Διακόνου
24	Π	† Γενέθλιον Τιμίου Προδρόμου, Γενέθλιον Αγίου Ευγενίου
25	Σ	Φεβρωνίας, Όρεντίου καί τών 6 άδελφών, Διονυσίου
26	Κ	† Α' ΜΑΤΘΑΙΟΥ. Αγίων Πάντων. Δαβιδ του έν Θεσ/νίκης
27	Δ	Σαμψών Ξενοδόγου, Μαρίας καί Ίωάννας μυροφόρων
28	Τ	Ανακομιδή λειψ. Κύρου & Ίωάννου Αναργ., Σεργίου, Παύλου
29	Τ	† Πέτρου καί Παύλου, πρωτοκορυφαίων άποστόλων
30	Π	† Σύναξις 12 Άποστόλων, Μιχαήλ νεομ. του κηπουρού

Αναγνώσματα Κυριακών καί μεγάλων έορτών

ΗΜΕΡ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ - ΕΩΘΙΝΟΝ
5	Πράξ. ιστ' 16-34	Ίωάν. θ' 1-38	πλ. α' - Η'
8	Πράξ. ιη' 22-28	Ίωάν. ιβ' 36-47	Απόδοσις Πάσχα
9	Πράξ. α' 1-12	Λουκ. κδ' 36-53	Αναλήψεως
12	Πράξ. κ' 16-18, 28-36	Ίωάν. ιζ' 1-13	πλ. β' - Ι'
19	Πράξ. β' 1-11	Ίωάν. ζ' 37-52, η' 12	Πεντηκοστής
20	Έφεσ. ε' 8-19	Ματθ. ιη' 10-20	Αγίου Πνεύματος
24	Ρωμ. ιγ' 11-ιδ' 4	Λουκ. α' 1-25, 57-68, 76, 80	Γενέθλιον Προδρόμου
26	Έβρ. ια' 33-ιβ' 2	Ματθ. ι' 32-33, 37-38, ιθ' 27-30	πλ. δ' - Α'
29	Β' Κορ. ια' 21-ιβ' 9	Ματθ. ιστ' 13-19	Άπ. Πέτρου & Παύλου
30	Α' Κορ. δ' 9-16	Ματθ. θ' 36, ι' 1-8	12 Άποστόλων

ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΕΣ ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

9/6	Ί. Μονή Αναλήψεως-Ταξιάρχαι-Σίψα, Ί.Ν. Αναλήψεως του Σωτήρος Ύψηλου Κυργίων
20/6	Ί.Ν. Αγίας Τριάδος Δράμας, Προσοτσάνης, Μικροχωρίου, Ξαγνάντου
24/6	Ί.Ν. Αγίου Εϋγενίου Άρκαδικού
26/6	Ί.Ν. Αγίων Πάντων Δράμας (Α' Κοιμητηρίου)
29/6	ΟΝΟΜΑΣΤΗΡΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ (Ίερά Μονή Εικοσιφοινίσσης)
	Ί.Ν. Άγ. Πέτρου καί Παύλου Άμπελακίων, Άγγίτου, Ξηροποτάμου, Μικροχωρίου Πα- ρανεστίου
30/6	Ί.Ν. Άγ. Δώδεκα Άποστόλων Δράμας

2016

ΙΟΥΛΙΟΣ

1	Π	†Κοσμᾶ & Δαμιανού Ἀναργύρων τῶν ἐν Ῥώμῃ μαρτυρησάντων
2	Σ	Κατάθεσις ἐν Βλαχέρναις εἰσθήτος Θεοτόκου, Ἰουβενάλιου
3	Κ	†Β' ΜΑΤΘΑΙΟΥ. Ἀνατολίου, Γερασίου τοῦ νέου, Θεοδότῃς
4	Δ	Ἀνδρέου ἐπ. Κρήτης τοῦ μελωδοῦ, Μιχαὴλ Χωνιάτῃ
5	Τ	† Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἀθῶ, Λαμπαδοῦ θαυματ., Κυπριανοῦ
6	Τ	Σισώῃ Μεγ., Ἀρχιπίπῳ, Φιλήμονος, Λουκίας μ., Ἐπιμάχῳ, Κυρίλλῳ
7	Π	†Κυριακῆς μεγάλ., Θωμᾶ ἐν Μαλῶ, Εὐαγγέλου μάρτ.
8	Π	Προκοπίου μεγαλομ., Θεοφίλου Ζίχνης, Ἀναστασίου νεομ.
9	Σ	Παγκρατίου, Διονυσίου, Μητροφάνους, Μιχαὴλ Πακνανά νεομ.
10	Κ	†Γ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ. Τῶν ἐν Νικοπόλει Ἀρμενίας 45 μαρτύρων
11	Δ	†Εὐφημίας μεγαλομ., Ὁλγας ἱσαπ., Νεκταρίου Βρυούλων
12	Τ	Πρόκλου & Ἰλαρίου μ., Βερονίκης, Σεραφείμ Παΐσιου Ἀγιορείτου
13	Τ	Σύναξις ἀρχαγῶν. Γαβριὴλ, Στεφάνου Σαββαΐτου, Γολινδοῦχ
14	Π	Νικοδήμου ἁγίου, Ἀκύλα ἀποστ., Ἰωσήφ ὕμνον. Θεοκλῆς
15	Π	Κηρύκου & Ἰουλίττης μεγαλομ., Βλαδίμηρου ἱσαπ.
16	Σ	Ἀθηνογένους, Φαύστου μ., 15.000 μ. ἐν Πισιδίᾳ, Ἰουλίας
17	Κ	†ΠΑΤΕΡΩΝ, Δ' ΟΙΚ. ΣΥΝΟΔΟΥ. Μαρίνης μεγαλομ.
18	Δ	Αἰμιλιανῷ, Θεῆς καὶ Οὐαλεντίνης μάρτ., Παμβῶ ὁσίου
19	Τ	Μακρίνης ὁσ., Θεοδώρου, Διοκλῆ, Σεραφεῖμ Σάρωφ
20	Τ	†Προφήτου Ἥλιου τοῦ Θεαβίτου, Φλαβιανῷ
21	Π	Ἰωάννου ὁσίου, Συμεὼν σαλοῦ, Παρθενίου Ἀρτης
22	Π	Μαρίας Μαγδαλ., Μυροφόρου, Μαρκελλῆς παρενομ.
23	Σ	Ἰεζεκιὴλ προφ., Φωκά ἱερομάρτ., Πελαγίας Τήνου
24	Κ	†Ε' ΜΑΤΘΑΙΟΥ. Χριστίνης μεγαλομ., Ἀθηναγόρου ἀπολογ.
25	Δ	†Κοίμησις ἁγίας Ἀννης, Ὀλυμπάδος διακόν., Εὐπραξίας
26	Τ	†Παρασκευῆς ὁσιομ., Ἐρμούλου ἱερ., Ὁραιοζήλῃς
27	Τ	†Παντελεήμονος μεγαλομ., Ἀνθούσης, Μανουὴλ
28	Π	Εἰρήνης Χρυσῶν, Προχόρου, Νικάνορος, Τίμωνος, Παρμενῶ διακ.
29	Π	Καλλινίκου, Θεοδότῃς καὶ τέκνων αὐτῆς, μαρτύρων
30	Σ	Σίλα, Σιλουανῷ, Κρήσκεντος, Ἐπαινετοῦ, Ἀνδρονίκου ἀπ.
31	Κ	†ΣΤ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ. Ἰωσήφ Ἀριμαθαίας, Εὐδοκίμου δικαίου

2016

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν καὶ μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ - ΕΩΘΙΝΟΝ
1	Α' Κορ. ιβ' 27-ιγ' 8	Ματθ. ι' 1,5-8	Ἁγίων Ἀναργύρων
3	Ρωμ. β' 10-16	Ματθ. δ' 18-23	α' - Β'
10	Ρωμ. ε' 1-10	Ματθ. στ' 22-33	β' - Γ'
11	Β' Κορ. στ' 1-10	Λουκ. ζ' 36-50	Ἁγ. Εὐφημίας
17	Τίτ. γ' 8-15	Ματθ. ε' 14-19	γ' - Δ'
20	Ἰακ. ε' 10-20	Λουκ. δ' 22-30	Προφήτου Ἥλιου
24	Ρωμ. ι' 1-10	Ματθ. η' 28-34, θ' 1	δ' - Ε'
26	Γαλ. γ' 23-29, δ' 1-5	Μάρκ. ε' 24-34	Ἁγ. Παρασκευῆς
27	Β' Τιμ. β' 1-10	Λουκ. κα' 12-19	Ἁγ. Παντελεήμονος
31	Ρωμ. ιβ' 6-14	Ματθ. θ' 1-8	πλ. α' - ΣΤ'

ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΕΣ ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

- 1/7 Ἱ.Ν. Ἀγίων Ἀναργύρων Δράμας, Φωτολίβους
 12/7 Ἱ.Ν. Ὁσίου Παΐσιου Χωριστῆς
 19/7 Ἱ.Ν. Ἀγίας Μακρίνας Κυργίων
 20/7 Ἱ.Ν. Προφήτου Ἥλιου Δράμας, Βώλακος, Μι-
 κροκάμπτου, Πηγῶν, Προσοτσάνης, Σκαλωτῆς,
 Τεμένους, Φωτολίβους
 26/7 Ἱ. Μητροπολιτικὸς Ναός, Ἱ.Ν. Ἀγίας Παρα-
 σκευῆς εἰς Ἅγιον Ἀθανάσιον, Νικοτσάρα,
 Ἁγίαν Παρασκευήν
 27/7 Ἱ.Ν. Ἀγίου Παντελεήμονος Δράμας, Ἀραδι-
 κοῦ, Καλλιφύτου, Μαυρολεύκης, Τερψιθέας,
 Στέρνας, Πολυσύκου, Ἄνω Κεφαλαρίου

ΑΓΓΟΥΣΤΟΣ

1	Δ	†	Πρόδοτος Τ. Σταυροῦ, 7 Μακκαβαίων, Σολομονῆς (ἀρχὴ νηστείας)
2	Τ		Ἀνακ. Λειψ. πρωτομάρτ. Στεφάνου, Θεοδώρου
3	Τ		Ίσακίου, Δαλμάτου & Φαύστου, Σαλῶμης μυροφ., Θεοδώρας Θεα.
4	Π		Τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ τὰ παιδῶν, Εὐδοκίας ὁσίου.
5	Π		Εὐσιγνίου μάρτ., Νόννης, Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ
6	Σ		† Ἡ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΗ , Ἀββακούμ νεομ.
7	Κ		† Ζ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ. Ἀστερίου, Νικάνορος Ζάβορδας, Δομετίου ὁσίου.,
8	Δ		Αἰμιλιανοῦ Κυζίκου, Μύρωνος, Τριανταφύλλου νεομάρτ.
9	Τ		Μαθῖα ἀποστόλου, τῶν ἐν τῇ Χαλκῇ Πύλῃ 10 μαρτύρων
10	Τ	ⲓ	Λαυρεντίου ἀρχιδ., Ξύστου ἐπισκόπου Ρώμης
11	Π		Εὐπλου διακ., Νηφῶνος Κων/πόλεως, Θαύματος ἀγ. Σπυριδῶνος
12	Π		Φωτίου, Ἀνικήτου, Παμφίλου μαρτύρων
13	Σ		Μαξίμου ὁμολογητοῦ, Εἰρήνης βασιλ., Εὐδοκίας βασιλ.
14	Κ		† Η' ΜΑΤΘΑΙΟΥ. Μιχαίου πρ., Μαρκέλλου, Συμεὼν νεομ. Τραπεζούντιου
15	Δ		† ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
16	Τ		Ἀγ. Μανδηλίου, Γερασίμου Κεφ., Τιμοθέου, Εὐρίπου, Διομήδους
17	Τ		Μύρωνος, Παύλου, Ἰουλιανῆς μάρτ.
18	Π	ⲓ	Φλώρου, Λαύρου, Λέοντος καὶ Ἑρμοῦ μάρτ. Ἀρσενίου Πάρου
19	Π		Ἀνδρέου στρατηλ. & 2593 μ., Θεοφάνους Ναούσης
20	Σ		Σαμουήλ προφ., Λουκίου μάρτυρος, Θεοχάρους νεομάρτ.
21	Κ		† Θ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ. Θαδδαίου ἀπ., Βάσσης καὶ τέκνων, Θεογνίου
22	Δ		Ἀγαθονίκου μάρτ., Ἀριάνης, Ἀνθοῦσης
23	Τ		† Ἀπόδοσις Κοιμήσεως Θεοτόκου. Εἰρηναίου Λουγδούνων
24	Τ	ⲓ	Κοσμᾶ Αἰτωλοῦ, Διονυσίου Αἰγίνης
25	Π		Βαρθολομαίου καὶ Τίτου τῶν ἀποστ., Γενναδίου, Ἰωάννου
26	Π		Ἀδριανοῦ-Ναταλίας μαρτύρων, Ἰωάσαφ ὁσίου
27	Σ		Φανουρίου, Ποιμένος, Ὁσίου, Ἀνθοῦσης μ., Ἀκυλίνης
28	Κ		† Ι' ΜΑΤΘΑΙΟΥ. Μωϋσέως Αἰθίοπ, Διομήδους, τῶν ἐξ Ἡρακλείας 33 μ.
29	Δ		† Ἀπομὴ Τιμίας Κεφ. Προδρόμου (νηστεία), Θεοπίστης
30	Τ		Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου, Παύλου Πατριαρχῶν Κων/πόλεως
31	Τ		Κατάθεσις Τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν καὶ μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ - ΕΩΘΙΝΟΝ
6	Β' Πέτρ. α' 10-19	Ματθ. ιζ' 1-9	Μεταμορφώσεως
7	Ρωμ. ιε' 1-7	Ματθ. θ' 27-35	πλ. β' - Ζ'
14	Α' Κορ. α' 10-17	Ματθ. ιδ' 14-22	Βαρύς - Η'
15	Φίλιπ. β' 5-11	Λουκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Κοιμήσεως Θεοτόκου
21	Α' Κορ. γ' 9-17	Ματθ. ιδ' 22-34	πλ. δ' - Θ'
23	Φίλιπ. β' 5-11	Λουκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Ἀπόδοσις Κοιμήσεως
28	Α' Κορ. δ' 9-16	Ματθ. ιζ' 14-23	α' - Ι'
29	Πράξ. ιγ' 25-32	Μάρκ. στ' 14-30	Ἀποκεφ. Προδρόμου

ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΕΣ ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

- 1/8 Ἱ.Ν. Τιμίου Σταυροῦ Μαρμαριάς
6/8 Ἱ.Λαυρεντιανῆ Μονή, Ἱ.Μ. Μεταμορφώ-
σεως Πρασινάδας, Ἱ.Ν. Μεταμορφώσεως
Πύργων, Πολυνερίου, Ψηλοκάστρου
15/8 Ἱερά Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης, Ἱ.Ν.Κοιμή-
σεως Θεοτόκου Ἀγορᾶς, Βαθυλάκου,
Καλλικάρπου, Μακρυπλαγίου, Μεσοχω-
ρίου, Περιστεριᾶς, Ὑψηλῆς Ράχης
23/8 Ἱ.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Καλοῦ Ἀγροῦ
27/8 Ἱ.Ν. Ἀγ. Φανουρίου Σταυροῦ
29/8 Ἱ.Ν. Τιμίου Προδρόμου Ἀργυρουπόλεως

2016

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

1	Π	✠	✠ Αρχή τῆς Ἰνδίκτου. Συμεών Στυλίου, 40 μ. ἀσκητῶν Μάμαντος μάρτ., Ἰωάννου Κων/πόλεως τοῦ Νηστευτοῦ Ἀνθίμου ἱερομ., Θεοκτίστου, Φοίβης διακ., Πολυδώρου
2	Π		
3	Σ		
4	Κ		✠ ΙΑ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ. Μωϋσέως προφ., Βαβύλα ἱερομ., Ερμῶνης Ζαχαρίου προφῆτου, πατρὸς Προδρόμου, Ἀβδαίου μάρτ.
5	Δ		Ἀνάμν. τοῦ ἐν Χώναις θαύμ. ἀρχαγγ. Μιχαήλ, Καλοδόχης
6	Τ		Σώζοντος, Κασσιανῆς ὁμολογ., Ἀθανασίου Κουλακ. νεομ.
7	Τ		✠ Γενέσιον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου
8	Π		Ἰωακείμ & Ἄννης, Πατέρων Γ' Οἴκ. Συνόδου, Σεβηριανοῦ
9	Π	ⲓ	Μηνοδώρας, Μητροδώρας, Νυμφοδώρας μ., Πουλχερίας βασιλ.
10	Σ		
11	Κ		✠ ΠΡΟ ΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ. Χρυσοστόμου Σμύρνης, Εὐανθίας μάρτ.
12	Δ		Αὐτονόμου ἱερομ., Δανιήλ Θασιού, Κορνοῦτου Ἰκονίου
13	Τ		Κορνηλίου ἐκὰτ., Ἱεροθέου, Ἀριστείδου
14	Τ		✠ ΥΨΩΣΙΣ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ. Πλακίλλης βασιλ.
15	Π		Νικήτα, Φιλοθέου, Βησσαρίωνος, Συμεών Θεοσάνκτες
16	Π	ⲓ	✠ Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος, Μελιτηνῆς μάρτ.
17	Σ		✠ Σοφίας, Πίστews, Ἐλπίδος, Ἀγάπης, Αγαθοκλείας μάρτ.
18	Κ		✠ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΨΩΣΙΝ. Εὐμενίου ἐπισκ. Γορτύνης, Αριάδνης μ.
19	Δ		Τροφίμου, Δορυμέδοντος, Σαββατίου,
20	Τ		✠ Εὐσταθίου μεγαλ. & σὺν αὐτῷ, Ἰωάννου καὶ Ἰλαρίωνος, Ὑπατίου
21	Τ		Ἰωνά τοῦ προφῆτου, Κοδράτου ἀποστ.
22	Π		Φωκά ἱερομ., Φωκά κηπουροῦ, Ἰσαάκ Μαρτίνου μαρτύρ.
23	Π	ⲓ	✠ Σύλληψις Προδρόμου, Ξανθίππης, Πολυξένης, Νικολάου ν.
24	Σ		Παναγίας Μυρτ., Θεκλῆς ἰσαπ., Σιλουανοῦ Ἀθωνίτου, Ἀχμέτ νεομ.
25	Κ		✠ Α' ΛΟΥΚΑ. Εὐφροσύνης ὁσ., Παφνουτίου ὁσιου. & 546 μάρτ.
26	Δ		✠ Μετάστασις Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ & Θεολόγου
27	Τ		Ἀκυλίνης νεομ. Ζαγκλιβερινῆς, Καλλιστράτου μ., Ἀριστάρχου
28	Τ		Ἰσαάκ Σύρου, Χαρίτωνος ὁμολογητοῦ
29	Π		Κυριακοῦ ἀναχωρητοῦ, Πετρωνίας, Τρύφωνος, Τροφίμου
30	Π	ⲓ	Γρηγορίου ἱερομ. φωτιστοῦ Ἀρμενίας, Στρατονίκου

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν καὶ μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ - ΕΩΘΙΝΟΝ
1	Α' Τιμ. β' 1-7	Λουκ. δ' 16-22	Ἀρχὴ Ἰνδίκτου
4	Α' Κορ. θ' 2-12	Ματθ. ιη' 23-35	β' - ΙΑ'
8	Φίλιπ. β' 5-11	Λουκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Γενεσίου Θεοτόκου
11	Γαλ. στ' 11-18	Ἰωάν. γ' 13-17	γ' - Α'
14	Α' Κορ. α' 18-24	Ἰωάν. ιβ' 6-11, 13-20, 25-28, 30-35	Ὑψώσ. Τιμ. Σταυροῦ
18	Γαλ. β' 16-20	Μάρκ. η' 34-38, θ' 1	δ' - Β'
23	Γαλ. δ' 22-27	Λουκ. α' 5-25	Σύλληψ. Προδρόμου
25	Β' Κορ. α' 21-24, β' 1-4	Λουκ. ε' 1-11	πλ.α' - Γ'
26	Α' Ἰωάν. δ' 12-19	Ἰωάν. ιθ' 25-27, κα' 24-25	Μεταστάσεως Ἰωάννου Θεολόγου

ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΕΣ ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

- 8/9 Ἱερὰ Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης, Ἱ.Ν. Γενεθλίου Θεοτόκου-Ταξιάρχαι-Σίψα, Εὐρυπέδου, Κάτω Θόλου
- 11/9 Ἱ.Ν. Ἀγίου Χρυσοστόμου Δράμας
- 14/9 Ἱερὰ Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης, Ἱ.Ν. Τιμίου Σταυροῦ Νέας Σεβάστειας, Μαρμαριάς
- 29/9 Ἱ.Ν. Ἀγίου Νικολάου Δράμας. Πάνδημον Μνημόσυνον διὰ τοὺς ἐν Δράμᾳ σφαγιασθέντας ὑπὸ τῶν Βουλγάρων (1941)

2016

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

1	Σ	Παναγίας Γοργοϋπηκόου, Ἀνανίου ἀπ., Ρωμανοῦ μελωδοῦ
2	Κ	† Β' ΛΟΥΚΑ. Κυπριανοῦ & Ἰουστίνης παρθεν., Θεοφίλου ὁμόλ.
3	Δ	† Διονυσίου Ἀρεοπ., Δαμάρεως, Ἰωάννου Χοζεβίτου
4	Τ	Ἱεροθέου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν, Δομνίνης μάρτ.
5	Τ	Χαριτίνης, Μαμελχθής, Μεθοδίας Κιμῶλου, Εὐδοκίμου ὁσ.
6	Π	† Θωμᾶ ἀποστόλου, Ἐρωτηδίου μ., Μακαρίου νεομ. ἐκ Κίου
7	Π	Σεργίου & Βάχχου μάρτ., Πολυχρονίου ἱερομ., Ἰουλιανοῦ
8	Σ	Πελαγίας ὁσίας, Πελαγίας παρθενομ., Ταΐσας ὁσ.
9	Κ	† Γ' ΛΟΥΚΑ. Ἰακώβου Αλφαίου, Ἀβραάμ, Λῳτ, Ἀνδρονίκου
10	Δ	Εὐλαμπίου, Εὐλαμπίας μαρ., Θεοφίλου ὁσίου
11	Τ	Φιλίππου διακ., Θεοφάνους γραμποῦ
12	Τ	Πρόβου, Ταράχου & Ἀνδρονίκου μάρτ., Συμεῶν νέου Θεολόγου
13	Π	Κάρπου, Παπύλου μ., Ἀγαθοδώρου, Ἀγαθονίκης, Χρυσῆς νεομ.
14	Π	Γερβασίου, Ναζαρίου μ., Κοσμᾶ, Παρασκευῆς, Νικολάου ὁσίου
15	Σ	Λουκιανοῦ ἱερομ., Σαβίνου ὁσ., Βάρσου, Εὐθυμίου νεομ.
16	Κ	† Δ' ΛΟΥΚΑ (Σπορέως). Πατέρ. Ζ' Οἰκ. Συνόδου, Λογγίνου ἐκ.
17	Δ	ᾠσέ προφῆτου, Ἀνδρέου Κρήτης ὁσιομάρτ.
18	Τ	† Λουκά Εὐαγγελιστοῦ, Μαρίνου μάρτ.
19	Τ	Ἰωήλ προφ., Οὐάρου μάρτ., Κλεοπάτρας
20	Π	Γερασίμου Κεφαλ., Ἀρτεμίου μεγαλ., Ματρώνης Χίου
21	Π	Χριστοδούλου Πάτμου, Σωκράτους ἱερομ., Ἰωάννου νεομ.
22	Σ	† Ἀβερκίου ἱσαποστ., Ἡρακλείου, τῶν ἐν Ἐφέσῳ 7 παίδων
23	Κ	† ΣΤ' ΛΟΥΚΑ. Ἰακώβου Ἀδελφοθέου, Ἰγνατίου Κων/πόλεως
24	Δ	Ἀρέθα μεγαλ., Σεβαστιανῆς μάρτυρος
25	Τ	Ταβιθάς ἐλεήμονος, Μαρκανοῦ & Μαρτυρίου
26	Τ	† Ἁγίου Δημητρίου Μυροβλύτου
27	Π	Νέστορος μάρτ., Πρόκλης, Λούπου, Κυριακοῦ Κων/πόλεως
28	Π	† Ἀγ. Σκέπτης (Ἐθνική ἐορτή). Ἀγγελή, Εὐνίκης, Τερεντίου
29	Σ	Ἀναστασίας Ρωμ., Ἀβρααμίου & Μαρίας ὁσ., Ἀθανασίου νεομ.
30	Κ	† Ε' ΛΟΥΚΑ. Κλεόππα & Ἀρτεμᾶ ἀποστ., Ζηνοβίου & Ζηνοβίας μάρτ.
31	Δ	Στάχους, Ἀριστοβούλου, Οὐρβανοῦ, Νικολάου νεομ. Χίου

2016

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν καί μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ - ΕΩΘΙΝΟΝ
2	Β' Κορ. δ' 6-15	Λουκ. στ' 31-36	πλ. β' - Δ'
3	Πράξ. ιζ' 16-34	Ματθ. ιγ' 44-54	Διονυσίου Ἀρεοπαγ.
9	Β' Κορ. στ' 1-10	Λουκ. ζ' 11-16	βαρύς - Ε'
16	Τίτ. γ' 8-15	Λουκ. η' 5-15	πλ. δ' - ΣΤ'
18	Κολασ. δ' 5-11, 14-18	Λουκ. ι' 16-21	Εὐαγγελ. Λουκά
23	Γαλ. α' 11-19	Λουκ. η' 27-39	α' - Ζ'
26	Β' Τιμ. β' 1-10	Ἰωάν. ιε' 17-ιστ' 2	Ἁγίου Δημητρίου
28	Ἐβρ. θ' 1-7	Λουκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Ἁγίας Σκέπτης
30	Β' Κορ. ια' 31 - ιβ' 9	Λουκ. ιστ' 19-31	β' - Η'

ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΕΣ ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

- 1/10 Ἱ.Ν. Ἁγίου Παντελεήμονος Δράμας. Σύναξις Ὑπεραγίας Θεοτόκου Γοργοϋπηκόου
- 24/10 Ἱ.Ν. Ἁγίου Γεωργίου Κουδουνίων. Σύναξις Ὑπεραγίας Θεοτόκου «Πάντων θλιβομένων ἡ χαρά»
- 26/10 Ἱ.Ν. Ἁγίου Δημητρίου Μυλοποτάμου, Νεροφράκτου, Λιβαδεροῦ, Πτελέας, Κυργίων, Περιβλέπτου, Καπνοφύτου

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

1	Τ	† Κοσμά-Δαμιανού Ἀναργ., Δαβίδ Μεγ. Κομνηνού, Ἑλένης ἐκ Σινώπης
2	Τ	Ἀκινδύνου, Πηγάσιου, Αφθονίου, Ἐλπίδοφόρου, Ἀνεμιοδίστου
3	Π	Ἀνακομ. λειψ. Γεωργίου μεγάλου., Γεωργίου ἱερομ. Νεαπολίτου
4	Π	† Ὁσ. Γεωργίου τοῦ ἐν Δράμα, Ἰωάννου Βατάτζη, Ἰωαννίκιου, Νικάνδρου
5	Σ	Γαλακτίωνος, Ἐπιστήμης μαρτ., Ἐρμά καὶ Αἰνίου, Γαίου ἀποστ.
6	Κ	† Ζ' ΛΟΥΚΑ. Παύλου Κων/πόλεως, Λουκά, Νικάνδρου, Πορφυρίου μ.
7	Δ	Τῶν ἐν Μελιτηνῇ 33 μαρτύρων, Λαζάρου & Γρηγορίου ὁσίων
8	Τ	† Παμμεγίστων Ταξάρχων Μιχαὴλ & Γαβριήλ
9	Τ	† Νεκταρίου Αἰθίνης, Ὀνησιφόρου μ., Θεοκτίστης
10	Π	Ὀλυμπά. Σωσιπάτρου, Τερτίου, Ροδίωνος ἀποστ., Ἀρσενίου Καπαδό.
11	Π	† Μηνὰ μεγαλ., Βίκτωρος, Βικεντίου, Θεοδώρου Στουδίτου
12	Σ	† Ἰωάννου Ἐλεήμονος, Νεΐλου ὁσίου, Μαρτίνου
13	Κ	† Η' ΛΟΥΚΑ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ἀνθούσης, Δαμασκηνού
14	Δ	† Φιλίππου ἀποστ., Γρηγορίου Παλαμά, Κωνσταντίνου Ὑδραίου
15	Τ	Γουρία, Σαμωνά, Ἀβιβου μαρτ., Δημητρίου (ἀρχὴ νηστείας)
16	Τ	† Ματθαίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ, Ἰφιγένειας μ.
17	Π	Γρηγορίου Νεοκαισ., Γενναδίου & Μαξίμου ἀρχιεπ. Κων/πόλεως
18	Π	Πλάτωνος, Ἀναστασίου νεομ., Ρωμανοῦ μάρτ.
19	Σ	Ἀβδίου πρ., Βαρλαάμ μάρτ., Ἠλιοδώρου, Εὐφημίας μαρτ.
20	Κ	† Θ' ΛΟΥΚΑ. Γρηγορίου Δεκαπολίτου, Πρόκλου Κων/πόλεως
21	Δ	† ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
22	Τ	Αρχιπίου, Φιλήμονος, Ὀνησίμου ἀποστ., Κιλκίας μάρτ.
23	Τ	Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου, Σισινίου ὁμολ., Γρηγορίου, Διονυσίου
24	Π	Κλήμεντος, Πέτρου Ἀλεξ., Ἐρμυγόνους, Χριστοφόρου, Φιλουμένου
25	Π	† Αἰκατερίνης μεγαλομάρτυρος, Μερκουρίου μεγάλου.
26	Σ	Στυλιανοῦ ὁσίου, Ἀλυπίου ὁσ., Νίκωνος «Μετανοεῖτε»
27	Κ	† ΗΓ' ΛΟΥΚΑ. Ἰακώβου Πέρσου, Ναθαναὴλ ὁσίου, Πινουφρίου
28	Δ	Στεφάνου ὁμολ., Εἰρηνάρχου μάρτ., 15 μαρτ. πολιούχων Κιλκίας
29	Τ	Παραμόνου καὶ 370 μαρτ., Διονυσίου Κορινθίου
30	Τ	† Ἀνδρέου ἀποστόλου, Φρουμεντίου Αἰθίοπ, Ἀλεξάνδρου

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν καὶ μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ - ΕΞΘΙΝΟΝ
1	Α' Κορ. ιβ' 27-ιγ' 8	Ματθ. ι' 1,5-8	Ἀγίων Αναργύρων
6	Γαλ. α' 11-19	Λουκ. ιη' 41-56	Υ' - Θ'
8	Ἐβρ. β' 2-10	Λουκ. ι' 16-21	Παμμεγ. Ταξιαρχῶν
9	Ἐφεσ. ε' 8-19	Ματθ. δ' 25 - ε' 1-12	Ἀγίου Νεκταρίου
13	Ἐβρ. ζ' 26-η' 2	Λουκ. ι' 25-37	δ' - ι'
14	Α' Κορ. δ' 9-16	Ἰωάν. α' 44-52	Ἀποστόλου Φιλίππου
16	Ρωμ. ι' 11-21, ια' 1-2	Ματθ. θ' 9-13	Εὐαγγ. Ματθαίου
20	Γαλ. στ' 11-18	Λουκ. ιβ' 16-21	πλ. α' - ΙΑ'
21	Ἐβρ. θ' 1-7	Λουκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Εἰσοδίων Θεοτόκου
25	Γαλ. γ' 23-δ' 5	Μάρκ. ε' 24-34	Ἁγίας Αἰκατερίνης
27	Ἐφεσ. β' 4-10	Λουκ. ιη' 18-27	πλ. β' - Α'
30	Α' Κορ. δ' 9-16	Ἰωάν. α' 35-52	Ἀποστόλου Ἀνδρέου

ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΕΣ ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

- 1/11 Ἱ. Μητροπ. Ναός, Ἀγίου Δαβίδ Μεγάλου Κομνηνοῦ, Ἱ.Ν. Ἀγίων Αναργύρων Δράμας, Φωτολίβους, Ἱ.Ν. Ἀγίας Ἑλένης τῆς ἐκ Σινώπης Μικροκάμπου
- 3/11 Ἱ.Ν. Ἀγίου Γεωργίου Πλατανοβρύσεως
- 4/11 Ἱ.Μονὴ Ἀναλήψεως-Ταξιάρχαι-Σίψα. Ὅσιου Γεωργίου τοῦ ὁμολογητοῦ
- 8/11 Ἱ.Ν. Ταξιαρχῶν Γρανίου, Προσοτσάνης, Φτελιᾶς
- 9/11 Ἱ. Μητροπολιτικὸς Ναός Δράμας, Ἱ.Ν. Ψηλοκάστρου
- 10/11 Ἱ.Ν. Ὅσιου Ἀρσενίου Χωριστῆς
- 11/11 Ἱ.Ν. Ἀγίου Μητᾶ Καρποφόρου
- 13/11 Ἱ.Ν. Ἀγίου Χρυσοστόμου Δράμας
- 21/11 Ἱ. Μητροπολ. Ναός Δράμας, Πετρούσας, Προσοτσάνης, Χωριστῆς
- 25/11 Ἱ.Ν. Ἀγίας Αἰκατερίνης Δοξάτου

2016

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1	Π	Ναούμ προφ., Φιλαρέτου, Ἀνανίου μάρτ., Θεοκλήτου Λακ.
2	Π	Αββακούμ πρ., Μυρότης μ., Θεοφίλου δσ., Πορφυρίου Καυσοκ.
3	Σ	Σοφονίου προφ., Αγαπίου, Αγγελή νεομ., Θεοδούλου δσ.
4	Κ	† Ι' ΛΟΥΚΑ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ ΜΕΓ. Ἰωάννου Δαμασκην., Σεραφεὶμ νεομ.
5	Δ	† Σάββα ἡγίασμ. , Διογένους, Νεκταρίου & Φιλοθέου ὁσίων
6	Τ	† Νικολάου ἀρχιεπ. Μύρων Λυκίας, Νικολάου Καραμανίου
7	Τ	Ἀμβροσίου Μεδιολάνων, Γερασίμου Ἐβόλου
8	Π	Παταπίου δσ., Σωφρονίου, Σωσθένους, Ἀπολλώ, Τυχικοῦ ἀπ.
9	Π	† Σύλληψις Θεοτόκου ὑπὸ ἁγίας Ἀννης , Ἀννης προφήτιδος
10	Σ	Μηνά καλλικελάδου, Ἐρμογένους, Εὐγράφου, Θωμά δσ.
11	Κ	† ΙΑ' ΛΟΥΚΑ (ΠΡΟΠΑΤΟΡΩΝ) , Δανιήλ, Λουκά Στυλιτῶν, Λεοντίου
12	Δ	† Σπυρίδωνος Τριμυθούνης , Ἰωάννου Ζιχνῶν, Ἀλεξάνδρου Ἱεροσ.
13	Τ	Εὐστρατίου, Αὐξεντίου, Ὁρέστου, Εὐγενίου, Μαρδάριου
14	Τ	Θύρσου, Λευκίου, Φιλήμονος, Ἀπολλωνίου, Ἀρριανοῦ μαρτ.
15	Π	† Ἐλευθερίου ἱερομ. & Ἀνθίας μητρός, Σωσάννης
16	Π	Ἀγγαίου προφ., Θεοφανούς βασιλ., Μοδέστου Ἱεροσ.
17	Σ	Διονυσίου Αἰγίνης, Δανιήλ προφήτου καὶ Τριῶν Παίδων
18	Κ	† ΠΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ , Σεβαστιανοῦ, Ζωῆς & τῶν σὺν αὐτοῖς
19	Δ	Βονιφατίου, Ἀγλαίας τῆς Ρωμ., Ἀρεῶς, Εὐτυχίου, Γρηγεντίου
20	Τ	† Ἰγνατίου Θεοφώρου , Ἰωάννου Κροστάνδης, Φιλογονίου
21	Τ	Ἰουλιανῆς ἐν Νικομηδείᾳ καὶ τῶν σὺν αὐτῇ 500 μ., Θεμιστοκλέους μ.
22	Π	Ἀναστασίας Φαρμακολυτριάς, Χρυσογόνου καὶ Θεοδότης
23	Π	Τῶν ἐν Κρήτῃ 10 μαρτύρων, Ναούμ ἱεραποστόλου
24	Σ	Εὐγενίας ὁσίου., Βασίλας, Ἀχαΐκου, Φιλίππου, Ἀχμέτ νεομάρτ.
25	Κ	† Η ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ
26	Δ	† Σύναις τῆς Θεοτόκου , Εὐθυμίου Σάδρεων ὁμολ.
27	Τ	† Στεφάνου πρωτομάρτυρος , Θεοδώρου Γραπτοῦ
28	Τ	Τῶν ἐν Νικομηδείᾳ διωγμῶν μαρτ., Σίμωνος τοῦ Μυροβλήτου
29	Π	Τῶν ὑπὸ Ἡρώδου 14 χιλ. ἀναρ. νηπιῶν, Μαρκέλλου ἡγουμ. ἀκοιμ.
30	Π	Ἀνυσίας δσ., Γεδεών νεομάρ., Φιλεταίρου μάρτ., Λέοντος ἀρχιμ.
31	Σ	Μελάνης Ρωμαίας δσ., Ζωτικῶ ὀρφανοτρόφου ἱερομ.

2016

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν καὶ μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ - ΕΘΘΙΟΝ
4	Γαλ. γ' 23-δ' 5	Λουκ. ιγ' 10-17	Βαρύς - Β'
5	Γαλ. ε' 22-στ' 2	Ματθ. ια' 27-30	Ἄγιος Σάββα
6	Ἐβρ. ιγ' 17-21	Λουκ. στ' 17-23	Ἄγιος Νικολάου
9	Γαλ. δ' 22-27	Λουκ. η' 16-21	Ἁγίας Ἀννης
11	Κολ. γ' 4-11	Λουκ. ιδ' 16-24	πλ. δ' - Γ'
12	Ἐφεσ. ε' 8-19	Ἰωάν. ι' 9-16	Ἄγιος Σπυρίδωνος
15	Β' Τιμ. α' 8-18	Μάρκ. β' 23-γ' 5	Ἄγιος Ἐλευθερίου
18	Ἐβρ. ια' 9-10, 32-40	Ματθ. α' 1-25	α' - Δ'
25	Γαλ. δ' 4-7	Ματθ. β' 1-12	Χριστογεννῶν
26	Γαλ. α' 11-19	Ματθ. β' 13-23	Σύναις τῆς Θεοτόκου
27	Πράξ. στ' 8-ζ' 5, 47-60	Ματθ. κα' 33-42	Ἄγιος Στεφάνου

ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΕΣ ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

- 4/12 Ἱ. Μητροπολιτικὸς Ναός, Ἑορτὴ τῆς Πολιούχου Ἁγίας Βαρβάρας
- 5/12 Ἱ.Ν. Ἁγίου Σάββα ἐργατικῶν κατοικιῶν Προαστίου Δράμας
- 6/12 Ἱ.Ν. Ἁγίου Νικολάου Δράμας, Ἀδριανῆς, Μαυροβάτου, Βαθυχωρίου, Δενδρακίων
- 12/12 Ἱ.Ν. Ἁγ. Δώδεκα Ἀποστόλων Δράμας
- 15/12 Ἱ.Ν. Ἁγίου Νικολάου Δράμας

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΡΑΜΑΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ Ο ΔΡΑΜΑΣ κ. ΠΑΥΛΟΣ

Δρ. Θεολογίας Α.Π.Θ.
Έκλογή: 5/10/2005.
Χειροτονία: 9/10/2005.
Ένθρόνισις: 19/11/2005.

Α΄ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

Έδρα: Δράμα, Βενιζέλου 168 Τ.Θ. 78, Τ.Κ.: 66100
Τηλέφωνο: (πρόθεμα 25210) Μητροπολίτου και
Γραφείων: 32362 Fax: 33014
e-mail: imdramas@otenet.gr
Internet site: www.imdramas.gr

Πρωτοσύγκελλος: Αρχιμ. Οικουμενικού Θρόνου Γεώργιος Τσακίρογλου
Γραφείον Μητροπολίτου. Εισηγηταί: Αρχιμ. Χριστόδουλος Μετεντζίδης, Διάκονος Εὐάγγελος Μουτόπουλος, Εὐθύμιος Παπαδόπουλος

ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

1. Μητροπολιτικόν

Πρόεδρος: Ο Σεβ. Μητροπολίτης
Μέλη: Πρωτ. Αναστάσιος Κουρτεσίδης, Πρωτ. Ανέστης Παπαδόπουλος, Αναστάσιος Χατζηκυριακίδης (δικηγόρος), Δημήτριος Μπαϊρακταρίδης (πτυχ. Σχολῆς Ν.Ο.Ε.), Παντελεήμων Χατζητεκελής και Ἰωάννης Μουτρουπιδης (Εκκλ. Σύμβουλοι)
Γραμματεὺς: Δημήτριος Βογιατζής

2. Ἐπισκοπικόν Δικαστήριον

Πρόεδρος: Ο Σεβ. Μητροπολίτης
Μέλη: Αρχιμ. Γεώργιος Τσακίρογλου και Πρωτ. Ἀντώνιος Παυλίδης

3. Γενικόν Φιλόπτωχον Ταμεῖον

Πρόεδρος: Ο Σεβ. Μητροπολίτης
Μέλη: Αρχιμ. Γεώργιος Τσακίρογλου, Πρωτ. Ἀναστάσιος Κουρτεσίδης, Παντελεήμων Χατζητεκελής, Μαρία Παπαδάκη

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ

Γραφεῖον Γάμων και Διαζυγίων – Γραφεῖον Α.Δ.-Τοπικόν ΤΠΟΕΚΕ: Αρχιμ. Χριστόδουλος Μετεντζίδης
Γραμματεὺς-Υπεύθυνος ἐπιστολογραφίας Μητροπολίτου: Δημήτριος Βογιατζής
Λογιστήριον-Ταμεῖον: Παναγιώτης Πετρίδης
Τεχνικόν Γραφεῖον: Υπεύθυνος Ἰωάννης Ματσίνης, Ἀρχιτέκτων Μηχανικός

Ὁδηγός: Εὐθύμιος Παπαδόπουλος

Κλητήρ: Μιχαήλ Τσαούσης

Ἐνοριακοί Ναοί: 102

Μοναστηριακοί Ναοί: 4

Ἐφημέριοι: ΠΕ 27, ΤΕ 4, ΔΕ 65, ΥΕ 3

Ἄγαμοι: 21, Ἑγγαμοι: 76, Διάκονοι: 2

Σύνολον Κληρικῶν: 99

Συνταξιούχοι Ἱερεῖς: 31

ΙΕΡΑΙ ΜΟΝΑΙ

Ἀνδρῶα

Ἱερά Λαυρεντιανή Μονή Μεταμορφώσεως τοῦ

Σωτῆρος – Νέα Σουμελά

Διεύθυνσις: Τέρμα Εὐξείνου Πόντου

Τ.Κ. 661 00 Νέα Κρώμνη Δράμας

Γυναικεῖαι

1. Παναγίας Εἰκοσιφοινίσσης:

Ἦτος ιδρύσεως 452 μ.Χ.

Διεύθυνσις: Τ.Κ. 620 47 Πρώτη Σερρών

Τηλ: 25920-61566

Ἡγουμένη: Ἀλεξία Μοναχή (Μον. 23)

2. Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος:

Ἦτος ιδρύσεως 1976. Διεύθυνσις: Τ.Κ. 661 00

Ταξιάρχαι Δράμας. Τηλ: 25210-45023

Ἡγουμένη: Πορφυρία Μοναχή (Μον. 30)

Μετόχια Ἱερᾶς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης:

α. Παναγία ἡ Ἡλιόκαλλη ἐν Σέρραις

β. Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος Θάσου

Υπό ἀνασύστασιν:

Ἱ.Μ. Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Πρασινάδας

Παρανεστίου. Τηλ. 25240-22032

Υπεύθυνος: Ἀνατόλιος Μοναχός

Β'. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

Θεῖον Κήρυγμα

Ὁ Πρωτοσύγκελλος, ὁ Ἀρχιμ. Οἰκουμ. Θρόνου Γεώργιος Ταβλάρης (τηλ. 25210-52472), ὁ Ἀρχιμ. Σεβαστιανός Τσιαντής (τηλ. 25210-32782 καὶ 32733), οἱ ἀρχιερατικοὶ ἐπίτροποι, οἱ ἐφημέριοι πτυχιούχοι Κληρικοί, ὡς καὶ οἱ ἐντεταλμένοι λαϊκοὶ Θεολόγοι.

Κατήχησις

Κατηχητικά Σχολεῖα: Κατώτερα, Μέσα, Ἀνώτερα, σύνολον 45.

Κύκλοι μελέτης Ἀγίας Γραφῆς, σύνολον 55.

Ἑσπεριναὶ Ὁμιλίαι

Εἰς τὰς ἐνορίας τῆς Δράμας καὶ τὰς ἑδρας τῶν ἀρχιερατικῶν περιφερειῶν, σύνολον 14.

Ραδιοφωνικά έκπομπαι

Μέσω ἀναμεταδότου μεταδίδεται τό πρόγραμμα τοῦ Ραδιοφ. Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ «Πειραϊκή Ἐκκλησία».

Ἱερά Ἐξομολόγησις

Εἰς μέν τήν πόλιν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπό τοῦ Πρωτοσυγκέλλου καί ἄλλων πεπειραμένων κληρικῶν. Κατά τάς περιόδους τῆς Νηστείας 20 Πνευματικοί Πατέρες περιοδεύουν ἀπάσας τάς ἐνορίας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Κατασκηνώσεις

Μόνιμοι ἐγκαταστάσεις εἰς Γρανίτην καί Ἐξοχήν Δράμας. Ὑπεύθυνοι: Ἀρρένων: Ἀρχιμ. Σεβαστιανός Τσιαντῆς. Θηλέων: Ἐλισάβετ Στάθη, Ἐκπαιδευτικός.

Ἀντιαιρετική Δραῖσις

Ὑπεύθυνος: Ἀρχιμ. Σεβαστιανός Τσιαντῆς

Ὑπηρεσία Ἀσθενῶν

Ὑπεύθυνος: Πρωτ. Ἀγγελος Τζιβανάκης

Ὑπηρεσία Συμπαραστάσεως Οἰκογενείας

Ὑπεύθυνος: Πρωτ. Αναστάσιος Κουρτεσίδης

Βιβλιοθήκη Ἱ. Μητροπόλεως ἐν τῷ Ἐπισκοπεῖῳ

Ὑπεύθυνος: Παναγιώτης Πετρίδης

Ποιμαντική Στρατοῦ

Ὑπό τοῦ Ἱερέως τοῦ Συντάγματος καί τινων Κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Αἵθουσαι Διαλέξεων

1. Χριστιανικῆς Διακονίας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
2. Χριστιανικῆς Ἑστίας 3. ΓΕΧΑ.

Ὅρθόδοξοι Χριστιανικά Ἀδελφότητες

α. ΖΩΗ. β. ΣΩΤΗΡ: Διακονοῦν τό κατηχητικόν καί κηρυκτικόν ἔργον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Γ'. ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

1. Γενικόν Φιλόπτωχον Ταμεῖον: Ὑπεύθυνος ὁ Σεβασμιώτατος καί 31 Ἑνοριακά Φιλόπτωχα Ταμεῖα.
2. Ταμεῖον Ὑποτροφιῶν πρὸς ἐνίσχυσιν Ἱεροσπουδαστῶν καί Φοιτητῶν.
3. Τράπεζα Ἀγάπης εἰς τόν Ἱερόν Ναόν Ἀγ. Δώδεκα Ἀποστόλων Δράμας. Λειτουργεῖ ὑπό τήν εὐθύνην τῶν κυριῶν τοῦ Ε.Φ.Τ. Τηλ. 25210 38176

Δ'. ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ

Τοπικά Ἑορταί: α) Ὑπεραγίας Θεοτόκου Εἰκοσιφοίνισσης εἰς τήν ἐν Παγγαίῳ φερώνυμον Μονήν, ἐνθα εὐρίσκεται ἡ ἱερά εἰκὼν αὐτῆς (15 Αὐγ.). β) Ἀγίας Βαρβάρας, πολιούχου Δράμας (4 Δεκ.). γ) Ὁσίων

Γερμανού και Διονυσίου, Α' Πατριάρχου Κων/πόλεως, κτητόρων της Ι.Μ. Εικοσιφοινίσσης (22-23 Νοεμ.). δ) 172 Όσιομαρτύρων, ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Εἰκοσιφοινίσσης ἀναιρεθέντων 24 Ἀπριλίου 1507 (Κυριακή τοῦ Θωμᾶ). ε) Ἀγίου Ἱεροεθνομάρτυρος Χρυσοστόμου, Μητροπολίτου Δράμας - Σμύρνης (Κυριακή πρὸ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ). ς) Ὁσίου Γεωργίου τοῦ Νέου Ὁμολογητοῦ (4 Νοεμβρίου) καὶ λιτάνευσις τῆς λάρνακος Αὐτοῦ ἐν Δράμᾳ κατὰ τὴν Δ' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν. ζ) Ἀγίου Δαβίδ, τελευταίου αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος, 1η Νοεμβρίου.

Ἱερά λείψανα

- Εἰς τὰς Ἱεράς Μονὰς καὶ τινὰς Ἱερῶς Ναοὺς, Μέγα μέρος τῶν ἱερῶν λειψάνων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης ἐσυλήθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐπιδρομῶν καὶ κατακτητῶν κατὰ τὰ ἔτη 1917 καὶ 1941-1944 καὶ κατακρατεῖται εἰς Σόφιαν.
- Ὁσίον Γεωργίου τοῦ Νέου εἰς Ἱ. Μονὴν Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος Ταξιαρχῶν (Σίψα Δράμας).

Ε'. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Μουσείον Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης: Παραπλεύρως τοῦ Ἐπισκοπείου.

Ἱστορικά Μνημεῖα: α) Ὁ Ἱερός Ναός Ἀγίας Σοφίας Δράμας, 10ου αἰῶνος. β) Ὁ Ἱερός Ναός τῶν Ἀγίων Ταξιαρχῶν Δράμας, 14ου αἰῶνος. γ) Ὁ παλαιὸς Μητροπολιτικὸς Ναός Δράμας, 18ου αἰῶνος.

ΝΗΣΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

- * Τετάρτη καὶ Παρασκευὴ (ὅλον τὸ ἔτος)
- * Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ
- * Μεγάλῃ Ἑβδομάδᾳ
- * Ἀγίων Ἀποστόλων
- * Δεκαπενταυγούστου
- * Τεσσαρακοστῇ Χριστουγέννων

Ἐπίσης νηστεύουμε χωρὶς λάδι κατὰ τὶς παρακάτω ἑορτές, ὅποιαδήποτε ἡμέρα κι ἂν τύχουν, ἐκτός ἐάν συμπέσῃ Σάββατο ἢ Κυριακή, ὁπότε καταλύουμε μόνο κρασί καὶ λάδι:

- * 5 Ἰανουαρίου, παραμονὴ Θεοφανείων
- * 29 Αὐγούστου, ἀποτομὴ τῆς κεφαλῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου
- * 14 Σεπτεμβρίου, Ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ

ΚΑΤΑΛΥΣΕΙΣ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

Κατὰ τὴν Τετάρτη καὶ Παρασκευῇ, ὅταν αὐτὴ συμπέτῃ μὲ Δεσποτικὴ ἑορτὴ ἢ Θεομητορικὴ ἢ ἑορτὴ Ἀγίων, ἐπιτρέπεται κατάλυσις ἄλλοτε γενικὴ καὶ ἄλλοτε μερικὴ. Συγκεκριμένα:

Α) Κατάλυσις εἰς πάντα

- * Ἀπὸ 25 Δεκεμβρίου μέχρι 4 Ἰανουαρίου καὶ στίς 6 Ἰανουαρίου.

- * Από την Κυριακή τοῦ Τελώνου καί Φαρισαίου μέχρι τήν Κυριακή τοῦ Ἀσώτου.
- * Κατά τήν Ἑβδομάδα τῆς Τυροφάγου (μόνο τυρί, αὐγά καί λοιπά γαλακτοκομικά, ὄχι ὄμως κρέας).
- * Κατά τήν ἑβδομάδα τῆς Διακαινησίμου (Κυριακή τοῦ Πάσχα μέχρι τοῦ Θωμᾶ).
- * Κατά τήν ἑβδομάδα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (μετά τήν Πεντηκοστή).

Β) Κατάλυσες ἰχθύος

Κατά τίς 7 Ἰανουαρίου, 2 Φεβρουαρίου, 25 Μαρτίου, 24 καί 29 Ἰουνίου, 6 καί 15 Αὐγούστου, 8 Σεπτεμβρίου, 14 καί 21 Νοεμβρίου.

Γ) Κατάλυσες οἴνου καί ἐλαίου

- * κατά τίς 11, 16, 17, 18, 20, 22, 25, 27, 30 Ἰανουαρίου
- * κατά τίς 8, 10, 11, 17, 24 Φεβρουαρίου
- * κατά τίς 9, 26 Μαρτίου
- * κατά τίς 23, 25, 30 Ἀπριλίου
- * κατά τίς 2, 8, 15, 21, 25 Μαΐου
- * κατά τίς 8, 11, 30 Ἰουνίου
- * κατά τίς 1, 2, 17, 20, 22, 25, 26, 27 Ἰουλίου
- * κατά τήν 31η Αὐγούστου
- * κατά τίς 1, 6, 9, 13, 20, 23, 26 Σεπτεμβρίου
- * κατά τίς 6, 18, 23, 26 Ὀκτωβρίου

- * κατά τίς 1, 8, 12, 13, 16, 25, 30 Νοεμβρίου
- * κατά τίς 4, 5, 6, 9, 12, 15, 17, 20 Δεκεμβρίου

Κατά τίς νηστείες τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καί τῶν Χριστουγέννων (ἀπό 21 Νοεμβρίου ἕως 12 Δεκεμβρίου) καταλύουμε ψάρι, ἐκτός Τετάρτης καί Παρασκευῆς.

Ὅλα τά Σάββατα καί τίς Κυριακές τοῦ ἔτους δέν νηστεύουμε ἀπό κρασί καί λάδι, πλὴν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

ΝΗΣΤΕΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΔΕΝ ΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΓΑΜΟΙ

- α) Ἀπό τῆς 17ης Δεκεμβρίου μέχρι τῶν Χριστουγέννων
- β) Ἀπό τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς μέχρι καί τοῦ Μεγάλου Σαββάτου
- γ) Ἀπό τῆς 1ης μέχρι καί τῆς 14ης Αὐγούστου
- δ) Τήν 29ην Αὐγούστου, Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου
- ε) Τήν 14ην Σεπτεμβρίου, τοῦ Σταυροῦ
- στ) Τήν 5ην Ἰανουαρίου, παραμονή Θεοφανείων

ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΕΡΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ

ΚΥΡΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΕΟΡΤΕΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ			
ΜΗΝΕΣ	ΕΣΠΕ- ΡΙΝΟΣ	ΟΡΘΡΟΣ	ΑΠΟΛ. Θ. ΛΕΙ- ΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	5:00	7:30	10:30
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	5:00	7:30	10:30
ΜΑΡΤΙΟΣ	6:00	7:30	10:30
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	6:00	7:00	10:00
ΜΑΪΟΣ	7:00	7:00	10:00
ΙΟΥΝΙΟΣ	7:00	7:00	10:00
ΙΟΥΛΙΟΣ	7:00	7:00	10:00
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	7:00	7:00	10:00
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	7:00	7:00	10:00
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	6:00	7:30	10:30
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	5:00	7:30	10:30
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	5:00	7:30	10:30

ΑΓΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΗΜΕΡΟΝ	ΕΝΑΡΞΙΣ
ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ	7:30 π.μ.
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ	6:00 π.μ.
ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ	7:30 π.μ.
ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ	7:30 π.μ.
ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ	7:30 π.μ.

ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ	ΕΝΑΡΞΙΣ
ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΗ Θ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΕΓΑ ΑΠΟΔΕΙΠΝΟΝ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ ΜΕΓΑΣ ΚΑΝΩΝ	Ὡς ὁ Ὁρθρος ἢ ὁ Ἑσπερινός τοῦ μηνός Ὡς ὁ Ἑσπερινός τοῦ μηνός 7:00 μ.μ. 7:00 μ.μ. Ὡς ὁ Ἑσπερινός τοῦ μηνός

ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ	
ΑΚΟΛΟΥΘΙΕΣ ΤΟΥ ΝΥΜΦΙΟΥ ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΕΣ ΘΕΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ - Ἱερὸν Εὐχέλαιον ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ - Ἀκολ. τοῦ Νικητῆρος ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ ΠΡΩΙ - Ἑσπερινός καὶ Θεία Λειτουργία ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ ΕΣΠΕΡΑΣ - Ἀκολουθία τῶν Ἀγίων Παθῶν ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΠΡΩΙ - Μ. Ὑδρες, Ἀποκαθήλωσης ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΕΣΠΕΡΑΣ - Ἀκολουθία τοῦ Ἐπιταφίου ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΕΣΠΕΡΑΣ - Ἑξοδος τοῦ Ἐπιταφίου ΜΕΓΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ ΠΡΩΙ - Ἑσπερινός καὶ Θεία Λειτουργία	7:30 μ.μ. Ὡς ὁ Ὁρθρος τοῦ μηνός 5:00 μ.μ. 7:00 μ.μ. 7:00 π.μ. 7:00 μ.μ. 8:00 π.μ. 7:00 μ.μ. 9:00 μ.μ. 8:00 π.μ.

ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ	
ΕΝΑΡ. ΤΗΣ ΠΑΝΝΥΧΙΔΟΣ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ Β' ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ (Εἰς τὸν Ἱ. Μητροπολιτικόν Ναὸν Δράμας: 10:30 π.μ.)	11:00η νυκτερινῇ 12:00η νυκτερινῇ Ὡς ὁ Ἑσπερινός τοῦ μηνός

Αἱ Μεγάλοι Βασιλικά Ὑπαικοὶ τῶν Χριστουγέννων καὶ Θεοφανείων ἀνα-
γιγνώσκονται τὸ ἑσπέρας τῆς προπαραμονῆς.
Τὸ Εὐχέλαιον τῆς Μεγάλης Τετάρτης εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Νικολά-
ου Δράμας τελεῖται 4:00 μ.μ.

Ι. Μητρόπολις Δράμας imdramas@otenet.gr 25210 32362
Fax: 25210 33014

Δήμος Δράμας dimos-dramas@dra.forthnet.gr 25210 25555
Δήμος Δοξάτου info@doxato.gr 25210 69528

Δήμος Προσοτσάνης dimarxeio@prosotsani.gr 25223 50103
Δήμος Παρανεστίου n. kagiaoglou@paranesti.gr 25243 50100

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Άστυνομική Διεύθυνσις Δράμας 25210 22341
Τμήμα Τροχαίας Δράμας 25210 22340
Έλληνικά Ταχυδρομεία 25210 48320
Δασαρχείο 25210 57841
Αρχαιολογικόν Μουσείον 25210 31365
ΟΤΕ 25210 26999
Σπήλαιον Πηγών ποταμού Αγγίτη (Μααρά) 25220 60460
Χιονοδρομικόν Κέντρον Φαλακρού 25210 62224
25230 81000

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ

Νοσοκομείον Δράμας 25210 23351
Κέντρον Υγείας Παρανεστίου 25240 22222
Κέντρον Υγείας Προσοτσάνης 25220 22222
Κέντρον Υγείας Κ.Νευροκοπίου 25230 22222

ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕΣΑ

Κ.Τ.Ε.Λ. Δράμας 25210 32421
Ο.Σ.Ε. Δράμας 25210 36569
ΤΑΞΙ Δράμας 25210 22022 25210 32111 25210 21112

ΤΟ ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 2016
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΡΑΜΑΣ
ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΜΝΗΜΗΝ
ΤΩΝ ΑΜΩΜΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ
ΤΗΣ Β' ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΝ
(1916-1918)
ΕΤΥΠΩΘΗ ΤΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟΝ
ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΤΟΥΣ 2015
ΕΙΣ ΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΜΕΛΙΣΣΑ
570 21 ΑΣΠΡΟΒΑΛΤΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΕΙΣ 20.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΜΠΡΟΣΘΟΦΥΛΛΟΥ
Οἱ διωγμοὶ τῆς Δράμας (Εἰκονογραφία Κωνσταντίνου Κουγιουμτζή)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟΥ
Ὅμηροι ἀπὸ τῆ Χωριστῇ μὲ τὸ χαρακτηριστικὸ περιβραχιόνιο
Σούμλα 13 Δεκεμβρίου 1917 (βιβλίο Δημ. Πασχάλιδη)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟ κ. ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΖΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΓΕΝΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ